

LIFE Project Number
LIFE+ 09 INF/PL 00283

Midterm Report
Covering the project activities from 01/09/2010 to 31/03/2012
(financial part from 1/09/2010 to 31/12/2012)

Reporting Date
31.03.2013

LIFE+ PROJECT NAME or Acronym
DOBRY KLIMAT DLA POWIATÓW (DOKLIP)

Data Project

Project location	Polska/Wielka Brytania
Project start date:	1.09.2010
Project end date:	31.08.2015 Extension date: nie dotyczy
Total budget	€ 1 803 371
EC contribution:	€ 901 685
(%) of eligible costs	50,00

Data Beneficiary

Name Beneficiary	Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju (InE)
Contact person	Mr Wojciech Szymalski
Postal address	Nabielaka, 15 lok. 1, PL, 00-743, Warszawa
Telephone	+48 22 8510402 (-03;-04) direct n°
Fax:	+48 22 8510400 direct n°
E-mail	ine@ine-isd.org.pl , w.szymalski@ine-isd.org.pl
Project Website	www.ine-isd.org.pl

1. Table of contents

- 1. Table of contents**
- 2. List of abbreviations**
- 3. Executive summary**
 - 3.1 General Progress**
 - 3.2 Assessment as to whether the project objectives and work plan are still viable**
 - 3.3 Problems encountered**
- 4. Administrative part**
 - 4.1 Description of project management**
 - 4.2 Organigramme of the project team and the project management structure**
 - 4.3 Reports delivered since the start of the project**
 - 4.4 Extension of the project duration**
- 5. Technical part**
 - 5.1. Actions**
 - 5.1.1-5 Zarządzanie projektem i monitoring postępu projektu**
 - 5.1.6-8 Działania przygotowawcze**
 - 5.1.9-15 Kampanie zwiększające świadomość**
 - 5.1.16-19 Monitoring wpływu projektu na grupy docelowe i problem środowiskowy**
 - 5.1.20-25 Promocja projektu i jego rezultatów**
 - 5.2 Envisaged progress until next report**
 - 5.3 Impact**
 - 5.4 Outside LIFE+**
- 6. Financial review by actions**
- 7. Annexes**

2. List of abbreviations

CEP – Community Energy Plus

DOKLIP – Dobry klimat dla powiatów

InE – Instytut na rzecz Ekorozwoju

LISO – Lokalni Inicjatorzy Społeczeństwa Obywatelskiego

MDK – Moderator Debat Klimatycznych

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

ZPP – Związek Powiatów Polskich

3. Executive summary (max 3 pages)

3.1. General progress.

Projekt realizowany jest zgodnie z harmonogramem, ale niektóre działania doznają opóźnień. W terminie ukończono 8 kamieni milowych, w tym 1 z dużym wyprzedzeniem wobec terminu. Do momentu ukończenia raportu powinno być zrealizowane 14 produktów i tak też się stało. Przy czym 8 produktów zrealizowano w terminie, w tym 2 z dużym wyprzedzeniem. Z niewielkim, mniej niż miesięcznym, opóźnieniem przygotowano 3 produkty projektu, w tym 2 wydawnictwa. Niestety dużego opóźnienia doznały 3 produkty, wydawnictwa: płyta CD z filmem szkoleniowym (produkt działania F4), raport o stanie przygotowań lokalnych do zmian klimatu (produkt działania E1), raporty o obliczeniach śladu węglowego (produkt działania E3). Przy czym wszystkie opóźnione produkty zostały już przygotowane bez wpływu na opóźnienie innych działań projektu i zakłóceń dla realizacji celów projektu.

Kolejne działania projektu korzystające z wyników opóźnionych działań są realizowane bez zakłóceń, ponieważ wykorzystanie treści opóźnionych wydawnictw jest możliwe.

3.2. Assessment as to whether the project objectives and work plan are still viable.

Cele i działania do realizacji są wciąż osiągalne i możliwe do przeprowadzenia. Ocena ta wynika głównie z faktu, iż na etapie rekrutacji udało się zachęcić 113 powiatów do złożenia deklaracji uczestnictwa w projekcie, a po rekrutacji projektem interesują się także inne powiaty w kraju i niektóre z nich przystępują do projektu. Już 15 powiatów podpisało deklarację DOKLIP i w związku z tym pilnym staje się podjęcie działań sieci powiatów, z którą związane są najwartościowsze rezultaty projektu. Prawie w każdym powiecie działa osoba w charakterze LISO i istnieje szansa na dalsze powiększenie sieci LISO w wyniku dalszych działań. Stworzono grupę MDK, która sprawnie zrealizowała swoje zadania. Rezultaty debat klimatycznych napawają optymizmem na pozostały okres realizacji projektu.

3.3. Problems encountered.

Problematiczne okazało się zwerbowanie w niektórych powiatach osób o choćby minimalnych kwalifikacjach na stanowisko Lokalnego Inicjatora Społeczeństwa Obywatelskiego. Następnie problemy z pracą LISO pojawiły się trakcie realizowania przez nich kluczowych zadań w projekcie. Dlatego wciąż w projekcie nie funkcjonuje pełna założona we wniosku sieć LISO składająca się ze 110 osób, choć mniejsza liczba LISO jest w stanie obserwować obecnie 106 ze 115 uczestniczących w projekcie powiatów. Jednak ze względu na wciąż pojawiające się problemy z istniejącą siecią LISO zespół projektu jest gotowy do prowadzenia dalszych uzupełnień sieci LISO w drodze kolejnych publicznych naborów. Zapewniono także w umowach z podstawowymi LISO, że w przypadku ich rezygnacji muszą wskazać kandydaturę zastępczą i ten mechanizm dość dobrze się sprawdza. Problemy z LISO spowodowały znaczne opóźnienie w realizacji raportu o stanie przygotowań lokalnych do zmian klimatu, ale treści z tego raportu już są wykorzystywane przez zespół projektu, a więc opóźnienia te nie miały większego wpływu na realizację celów projektu.

Mimo założonego w projekcie wydłużonego czasu na przygotowanie redakcyjne i graficzne wydawnictw projektu dwa z nich doznały znacznego opóźnienia w stosunku do założonego we wniosku harmonogramu. Niestety część winy za te opóźnienia leży po stronie zespołu projektu i jego koordynatora, gdyż nieodpowiednio długi czas podczas przygotowywania tekstów do tych wydawnictw został przewidziany na merytoryczną ich weryfikację. Weryfikacja ta trwała dłużej w szczególności ze względu na dużą liczbę osób zaangażowanych w przygotowanie merytoryczne obydwu opóźnionych wydawnictw: Raportu o stanie przygotowań lokalnych do zmian klimatu – 4 osób: koordynatora projektu, eksperta ds. monitoringu, eksperta ds. edukacji i eksperta zewnętrznego socjologa; Raportów z obliczeń śladu węglowego – 11 osób: eksperta ds. klimatu, 5 ekspertów zewnętrznych odpowiedzialnych za obliczenia, 5 reprezentantów powiatów. Ponadto objętość powstałych tekstów także była większa niż przewidywano, w szczególności Raportu o stanie przygotowań lokalnych do zmian klimatu, który liczy obecnie ponad 100 stron (w tym ponad 70 tabel!), co stanowiło znaczną uciążliwość przy pracach redaktorów technicznych i grafików. Nie mniej jednak przygotowanie tych wydawnictw do druku nie opóźnia wykorzystania wyników tych wydawnictw w projekcie do celów promocyjnych i przygotowania merytorycznych innych działań projektu.

Ogółem zatem projekt nie doznaje opóźnienia i inne działania realizowane są obecnie zgodnie z harmonogramem i bez znaczących problemów.

4. Administrative part

4.1. Description of project management

W ramach zarządzania projektem udało się zrealizować następujące istotne działania:

1. Skompletowano zespół projektu, który składa się obecnie z:

- a. 5 dotychczasowych pracowników InE, których oddelegowano do pracy w projekcie: Krzysztof Kamieniecki, Andrzej Kassenberg, Hanna Kryszyńska, Wojciech Szymalski, Ewa Świerkula
- b. 2 nowych pracowników InE zatrudnionych w pierwszym okresie realizacji projektu na podstawie otwartych konkursów na stanowisko: eksperta ds. promocji – Monika Jaromin (od grudnia 2010, wcześniej dotychczasowy współpracownik InE Iwona Teodorczuk-Możdżyńska), oraz asystenta projektu – Katarzyna Sołdaczuk (od listopada 2010, wcześniej dotychczasowy pracownik InE Renata Filip).
- c. 3 dotychczasowych pracowników ZPP: Grzegorz Kubalski (choć w pierwszym miesiącu projektu planowano na to stanowisko Pana Ludwika Węgrzyna), Tadeusz Narkun, Ewelina Szarek (czasowo zastępowała ją Pani Ewelina Kociemba).
- d. 1 dotychczasowego pracownika CEP: Laura Tregonning, choć w pierwszych miesiącach w projekcie brała udział także Dionne Jones, ze względu na jej doświadczenie zebrane podczas pisania wniosku projektowego.

Poprzez postępowanie konkursowe wyłoniono także socjologa świadczącego usługę przygotowania podręcznika badań sondażowych, Ewę Ryłko, z którą zdecydowano się współpracować także podczas analizy badań sondażowych. Publiczny przetarg na usługi prawnicze pozwolił wyłonić do współpracy Kancelarię Adwokacką Piotr Wierciński.

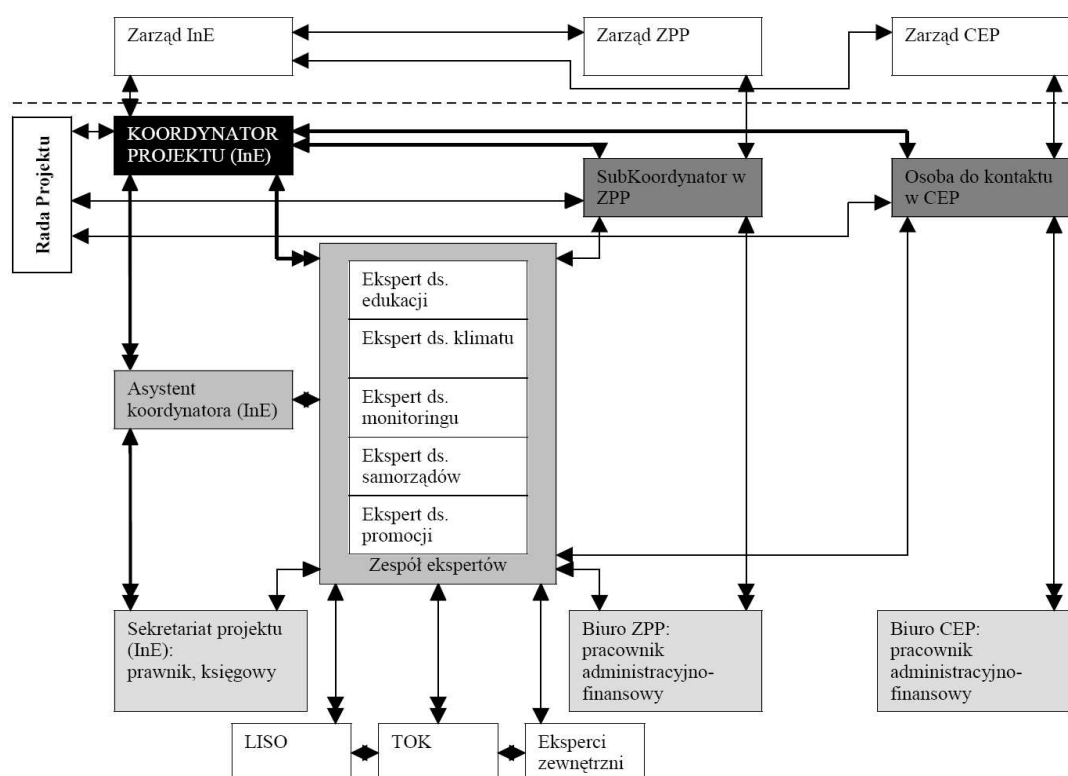
2. Koordynowano działania projektowe rozdzielając ich wykonanie pomiędzy członków zespołu projektowego. W szczególności dużej koordynacji wymagały działania związane z:
 - rekrutacją powiatów, m.in. telefonowanie do starostw powiatowych zostało podzielone pomiędzy wszystkich członków zespołu;
 - rekrutacją LISO, m.in. ocena kandydatów na podstawie dokumentów, wykonywanie telefonicznych rozmów kwalifikacyjnych podzielono pomiędzy 6 członków zespołu;
 - pisanie tekstów do ulotek projektu;
 - obliczeniami śladu węglowego – zwłaszcza koordynacja pracy 5 ekspertów zewnętrznych i pozyskiwania danych do obliczeń od 5 powiatów;
 - rekrutacją MDK, m.in. oceną aplikacji, przeprowadzeniem szkolenia połączonego z oceną kandydatów kiedy to rozdzielono zadania pomiędzy wszystkich merytorycznych członków zespołu projektowego;
 - realizacją debat klimatycznych, w tym przygotowania materiałów do debat, obsługi logistycznej i promocyjnej, uczestnictwa w debatach MDK, LISO i ekspertów projektu, kiedy to rozdzielono zadania pomiędzy wszystkich członków zespołu projektowego.
3. Prowadzono w InE regularne cotygodniowe spotkania projektowe części zespołu mające na celu bieżącą ocenę postępu projektu. Wyjątkowo spotkania odbywały się w dłuższych odstępach ze względu np. na dni świąteczne, inne istotne wydarzenia, w których musieli uczestniczyć członkowie zespołu.
4. W wybranych sprawach przeprowadzono także spotkania robocze ograniczone do pracowników zespołu zaangażowanych wyłącznie w wybrane zadanie projektowe. Takie spotkania miały miejsce m.in. w związku z następującymi działaniami: film szkoleniowy (trzykrotnie, w tym jedno z udziałem przedstawicieli ekipy realizującej film), ulotki projektu, rekrutacją LISO, obliczenia śladu węglowego (w tym z udziałem potencjalnych ekspertów zewnętrznych wykonujących obliczenia), przygotowaniem scenariusza debat klimatycznych (czterokrotnie, z udziałem ekspertów zewnętrznych), wyborem MDK po szkoleniu dla kandydatów na MDK itp.

5. Przeprowadzono postępowanie przetargowe, które pozwoliło wyłonić kancelarię prawniczą do pomocy w realizacji zadań projektowych wymagających konsultacji prawniczej. Do postępowania sporządzono ogłoszenie, specyfikację warunków przetargowych, opis przedmiotu zamówienia, wzór umowy z kontrahentem, protokół. W postępowaniu wystartowało 16 firm, z których po ocenie komisji przetargowej składającej się z księgowego, ekspertów ds. klimatu i edukacji oraz koordynatora projektu, wybrano jedną oferującą najniższą cenę za dobrą jakość usług. Jest to Kancelaria Adwokacka Piotr Wierciński z Warszawy. Dotychczas kancelaria prawnicza przeprowadziła dla potrzeb projektu 12 konsultacje prawne, 10 odpowiedzi na zapytania prawne oraz 28-krotnie uczestniczyła w spotkaniach projektu.
6. W postępowaniach bezprzetargowych, kompletując konkurencyjne oferty, wyłoniono m.in. ekipę realizującą film szkoleniowy, firmę świadczącą usługi ogłoszeniowe w związku z rekrutacją LISO, przebudowę portalu chronmyklimat.pl oraz usługi utrzymania portalu, firmę projektującą grafikę ulotek i inne wydawnictwa, miejsce przeprowadzenia konferencji klimatycznej i zapewnienia noclegów dla gości konferencji. Poprzez konkurs na portalu internetowym chronmyklimat.pl wyłoniono najlepszy projekt na logo oraz tablice informacyjne LIFE+.
7. Sporządzono i podpisano, a także w późniejszym okresie aneksowano w wyniku konsultacji z monitorem ASTRALE, umowy partnerskie. Umowy zyskały akceptację Komisji Europejskiej na etapie zatwierdzania Raportu wstępnego z projektu.
8. Trzy osoby z zespołu projektowego wzięły udział w kick-off meeting z przedstawicielami Komisji Europejskiej w dniu 16.01.2011 roku w Warszawie. Koordynator projektu przedstawił podczas spotkania prezentację nt. projektu. W związku z organizacją spotkania w mieście macierzystym organizacji, nie zrealizowano pozycji budżetowej w tabeli F2, związanej z wydatkami na podróż służbową. Zespół projektu przesunął te środki w budżecie za zgodą Komisji Europejskiej.
9. Przyjęto w siedzibie InE 3 wizyty monitorujące. W dniu 16.03.2011 podczas spotkania zespołu projektu oraz po jego zakończeniu wizytę monitorującą projekt złożył przedstawiciel zespołu ASTRALE Zbigniew Karaczun. W dniu 3.04.2012 wizytę monitorującą projekt złożyli: nowy monitor ASTRALE Mirosław Gwiazdowicz oraz kierownik zespołu ASTRALE Zsuzsanna Kocsis-Kupper. Podczas drugiej wizyty monitorującej najistotniejszymi uwagami były: niewystarczające oznakowanie niektórych faktur informacją o źródle finansowania oraz potencjalne nieprawidłowości przy wypełnianiu kart pracy (timesheets). W wyniku spotkania zespół projektu wdrożył działania zapobiegające tym nieprawidłowościom. W dniu 26.03.2013 roku wizytę monitorującą złożył monitor Mirosław Gwiazdowicz.
10. Nawiązano współpracę z zespołem projektowym projektu KLIMAT, realizowanego przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej z Warszawy, w ramach naukowego Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Projekt KLIMAT ma na celu określenie przyszłych zmian klimatu na terenie Polski, w tym w skali lokalnej, oraz próbuje przewidzieć możliwe skutki gospodarcze i społeczne tych zmian. W ramach współpracy pomiędzy zespołami projektowymi wymieniana jest wiedza, np.: poprzez wzajemne dostarczanie artykułów do periodyków projektów i wzmocnione są wzajemnie działania promocyjne, np. przedstawiciel projektu KLIMAT prezentował podczas I Samorządowej Konferencji Klimatycznej. Koordynator projektu prezentował projekt DOKLIP na spotkaniu zespołu projektu KLIMAT 15.03.2011 roku.
11. Nawiązano współpracę z zespołem projektowym programu iSWORD, realizowanego przez Instytut Badan Strukturalnych, w ramach naukowego Programu Operacyjnego

Innowacyjna Gospodarka. Projekt iSWORD przygotował proste narzędzia wspierające podejmowanie decyzji w zarządzaniu publicznym, w tym obejmujące aspekty środowiskowe związane z emisją gazów cieplarnianych lub innymi kosztami zewnętrznymi dla środowiska. W ramach współpracy zespół projektu DOKLIP umożliwił IBS promowanie produktów projektu iSWORD podczas I Samorządowej Konferencji Klimatycznej oraz planowana jest dalsza współpraca w rozpowszechnianiu produktów tego projektu.

12. Wszyscy pracownicy zespołu projektu dokonywali rejestracji czasu swojej pracy za pomocą kart pracy (timesheet).

4.2. Organigramme of the project team and the project management structure

Organigramm des Projektteams nicht gegenüber den Angaben im Antrag geändert, daher ist es in diesem Bericht in seiner ursprünglichen Form dargestellt. Darunter sind die Namen der Personen, die die verschiedenen Stellen im Schema einnehmen (falls nicht anders angegeben, sind dies Personen, die in InE angestellt sind):

Koordinator projektu:	Wojciech Szymalski
Subkoordinator projektu w ZPP:	Tadeusz Narkun
Osoba do kontaktu z CEP:	Laura Tregonning
Asystent koordynatora:	Katarzyna Sołdaczuk
Ekspert ds. edukacji:	Krzysztof Kamieniecki
Ekspert ds. klimatu:	Andrzej Kassenberg
Ekspert ds. monitoringu:	Ewa Świerkula
Ekspert ds. samorządów (ZPP):	Grzegorz Kubalski
Ekspert ds. promocji:	Monika Jaromin
Księgowy:	Hanna Kryszyńska
Pracownik administracyjno-finansowy (ZPP):	Ewelina Kociemba
Pracownik administracyjno-finansowy (CEP):	Dionne Jones

Prawnik (umowa z firmą zewnętrzną):
Rada Projektu:

Kancelaria adwokacka Piotr Wierciński
Anna Prus (PAP),
Izabela Flor (OTOP),
Daria Kulczycka (KPP Lewiatan),
Józef Neterowicz (bez organizacji),
Adam Puza (bez organizacji)

LISO: 97 osób

MDK: 12 osób podstawowych i 3 rezerwowe

4.3. Budget modifications

W trakcie realizacji projektu nastąpiły dwie modyfikacje budżetu, o których akceptację zabiegaliśmy w Komisji Europejskiej. Obydwie zmiany zostały przez Komisję zaakceptowane, ale nie wymagały aneksu do umowy.

Pierwsza zmiana dotyczyła pozycji wynagrodzeń trzech pracowników Instytutu na rzecz Ekorozwoju, tj.: eksperta ds. klimatu, eksperta ds. edukacji i księgowej. Zmiany dotyczące ekspertów polegały na zredukowaniu zakresu zaangażowania tych dwóch pracowników w projekt z pełnego etatu (1104 dni) do ½ etatu (552 dni) i dwukrotnym zwiększeniu stawki wynagrodzenia z 97 do 194 EUR bez zmiany całkowitej kwoty wynagrodzenia wypłacanego w trakcie całego projektu. Zmiana dotycząca księgowej dotyczyła zredukowania zakresu zaangażowania tego pracownika w projekt z pełnego etatu (1104 dni) do ok. ¾ etatu (800 dni) i odpowiednim zwiększeniu stawki wynagrodzenia z 97 do 133,86 EUR bez zmiany całkowitej kwoty wynagrodzenia wypłacanego w trakcie całego projektu.

Dруга zmiana zawierała kilka mniejszych modyfikacji:

1. Likwidacja pozycji budżetowej "Kick-off meeting z Komisją Europejską" w kategorii "Travel and subsistence costs" wynoszącej łącznie 700 EUR. Niewykorzystane środki przeniesiono do pozycji budżetowej "Podróż pracownika projektu na konferencje, targi itp. w celu promocji projektu" w ramach tej samej kategorii budżetowej i tego samego beneficjenta.

2. Zmniejszenie pozycji budżetowej "Wykonanie filmu szkoleniowego dla potrzeb projektu" do kwoty 23000 EUR poprzez przeniesienie części środków z tej pozycji budżetowej do nowych pozycji budżetowych w ramach tej samej kategorii budżetowej "Wsparcie zewnętrzne" pt.

a. "Konsultacje w celu wykonania filmu szkoleniowego", w wysokości 1000 EUR

b. "Prezenter w filmie szkoleniowym", w wysokości 1500 EUR

c. "Scenariusz i scenopis filmu szkoleniowego", w wysokości 2000 EUR

Przesunięcie dotyczyło środków w dyspozycji beneficjenta koordynującego.

3. Przeniesienie 50% środków z pozycji "Skład i grafika newslettera klimatycznego" oraz 50% środków z pozycji "Korekta językowa newslettera klimatycznego" w kategorii budżetowej "Wsparcie zewnętrzne", czyli łącznie 3750 EUR, do nowej pozycji budżetowej "Przejazdu osób na spotkania zespołu projektowego" w kategorii budżetowej "Travel and subsistence costs". Przesunięcie dotyczyło środków w dyspozycji współbeneficjenta – Związku Powiatów Polskich.

4.4. Reports delivered since the start of the project

Od momentu rozpoczęcia projektu do Komisji Europejskiej złożono:

a. Raport wstępny (Inception report) sporządzony za okres 01.09.2010-30.05.2011. Raport wstępny został przyjęty przez Komisję Europejską z drobnymi uwagami dotyczącymi wyników naboru LISO do projektu oraz funkcjonowania strony internetowej projektu. Po

otrzymaniu raportu zespół projektu uwzględnił uwagi Komisji przeprowadzając dodatkowy nabór LISO (→ punkt 5.1.7 raportu) do projektu oraz wprowadzając żądane zmiany do strony internetowej projektu (→ punkt 5.1.20 raportu).

b. Raport okresowy (Progress Report) za okres 30.05.2011-31.08.2012. Raport został przyjęty przez Komisję Europejską z drobnymi uwagami dotyczącymi strony internetowej i opóźnionego wydawnictwa dotyczącego obliczeń śladu węglowego. Zmiany na stronie internetowej zostały uwzględnione, a wydawnictwa dotyczące śladu węglowego załączamy gotowe do obecnego raportu.

4.5. Extension of the project duration

Projekt nie wymaga wydłużenia terminu realizacji.

5. Technical part

Projekt dotyczy problemu ochrony klimatu i ma na celu aktywizację lokalnych liderów na poziomie powiatów w zakresie ochrony klimatu oraz stymulację praktycznych inicjatyw lokalnych na rzecz ochrony klimatu i adaptacji do jego zmian. Główną grupą docelową są lokalni liderzy wywodzący się z władz i administracji lokalnej, lokalnego biznesu oraz organizacji pozarządowych. Większość działań projektu prowadzonych jest w skali powiatów, czyli jednostek samorządowych średniego szczebla w Polsce.

5.1. Actions

A. Zarządzanie projektem i monitoring postępu projektu

5.1.1. A1 Zarządzanie projektem

Działanie rozpoczęto 1.09.2010 i trwa. Działania przeprowadzone w ramach A1 zostały opisane w punkcie 4.1 raportu.

5.1.2. A2 monitoring postępu projektu

Działanie rozpoczęto 1.09.2010 i trwa. Bieżący monitoring postępu projektu prowadzony jest na cztery uzupełniające się sposoby:

1. Na bieżąco, w miarę pozyskiwania informacji, przez asystentkę projektu uzupełniania jest specjalna tabela monitoringu postępu projektu. W tabeli zgromadzono wszystkie wskaźniki zaproponowane w projekcie wniosku. Tabelę tę załączono z aktualnym stanem postępu projektu do sprawozdania.
2. Na bieżąco w miarę wydatkowania środków finansowych monitorowany jest także stan finansowy projektu. Monitoringu tego dokonują księgowi każdej z organizacji, a także pomocniczo koordynator projektu. Sposób realizowania współfinansowania projektu przez NFOŚiGW zmusza także polskich partnerów projektu do podsumowywania wszystkich swoich wydatków w odstępach kwartalnych celem złożenia sprawozdania finansowego i uzyskania dofinansowania od współfinansującego projekt.
3. Z częstotliwością tygodniową (w szczególnych przypadkach rzadziej, np.: dni świąteczne) odbywają się w InE spotkania podsumowujące aktualnie realizowane działania. W spotkaniach nie biorą udziału przedstawiciele partnerów projektu, ale przed spotkaniami pozyskiwane są drogą mailową lub telefoniczną informacje od partnerów nt. postępów realizowanych przez nich zadań.
4. Z częstotliwością 1-2 miesięczną od szóstego miesiąca projektu przygotowany jest biuletyn wewnętrzny. Biuletyn ma formę prezentacji powerpoint w formacie PDF. Biuletyn sporządzany jest tylko w języku angielskim, ponieważ krajowi uczestnicy projektu nie mają problemów z odbiorem angielskojęzycznego tekstu, a język angielski umożliwia śledzenie postępów projektu partnerowi zagranicznemu. Biuletyn wysyłany jest wszystkim członków zespołu projektu, a także do członków Rady

Projektowi oraz monitora LIFE+. Od wizyty monitorującej w 2012 roku biuletyn jest także umieszczany na stronie internetowej projektu: [http://www.chronmyklimat.pl/doklip/harmonogram] Ukazało się 18 numerów biuletynu wewnętrznego. Ostatnie 4 numery załączono do raportu [załącznik nr 9].

Ponadto:

1. Przeprowadzono 28 spotkań całego zespołu projektu obecnego w Polsce, tj.: pracowników InE i ZPP. Spotkania odbywały się w odstępach około 1 miesiąca. Były one poświęcone aktualnym działaniom projektowym, koordynacji działań pomiędzy pracownikami całego zespołu, rozwiązywaniu aktualnych problemów w realizacji projektu. Podczas spotkania w dniu 18.03.2011 roku przyjęto monitora LIFE+ Zbigniewa Karaczuna, a 26.03.2013 roku monitora Mirosława Gwiazdowicza. Notatki ze spotkań i listy uczestników od 09.2012 do 03.2013 załączono do sprawozdania [załącznik nr 1].
2. W dniu 18.10.2010 przeprowadzono kick-off meeting projektu z udziałem całego zespołu projektowego, w tym także z internetowym (LIVE za pomocą aplikacji internetowej) udziałem pracowników CEP. Zadanie to przeprowadzono bez opóźnienia w stosunku do harmonogramu projektu.
3. Sporządzono dwa sprawozdania do Komisji Europejskiej – Inception Report oraz Progress Report.

5.1.3. A3 Audyt zewnętrzny – zgodnie z harmonogramem działanie jeszcze nie jest realizowane

5.1.4. A4. After-LIFE Plan komunikacji rezultatów projektu – zgodnie z harmonogramem działanie jeszcze nie jest realizowane

5.1.5. A5. Rada projektu

Działanie rozpoczęto w listopadzie 2010 roku i trwa. W dniach: 16.12.2010, 9.12.2011 oraz 20.12.2012 odbyły się posiedzenia Rady Projektu. Spotkania odbyły się zgodnie z harmonogramem projektu, czyli przed terminem osiągnięcia tych kamieni milowych, które przewidziano na 22 grudnia 2010, 2011 i 2012.

Przed pierwszym spotkaniem zawiązano Radę Projektu składającą się z 5 przedstawicieli interesariuszy projektu. Każdy z ekspertów projektu zaproponował jednego członka Rady. Wszystkie zaproponowane osoby zgodziły się na uczestnictwo w Radzie Projektu. Tym sposobem w Radzie znaleźli się:

- Daria Kulczycka – przedstawiciel biznesu (Konfederacja Pracodawców Polskich LEWIATAN) zaproponowany przez eksperta ds. klimatu
- Adam Puza – przedstawiciel samorządów zaproponowany przez eksperta ds. monitoringu
- Józef Neterowicz - specjalista ds. energetyki na poziomie lokalnym zaproponowany przez eksperta ds. samorządów
- Ewa Wytrązek – przedstawiciel mediów (Polska Agencja Prasowa Wydział Samorządowy) zaproponowany przez eksperta ds. promocji. Osoba ta wzięła udział tylko w pierwszym posiedzeniu Rady Projektu, gdyż potem zastąpiła ją w Radzie Pani Anna Prus z tej samej organizacji, która wzięła udział w drugim posiedzeniu Rady.
- Izabela Flor – przedstawiciel organizacji pozarządowych (Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków) zaproponowany przez eksperta ds. edukacji.

Na pierwszym spotkaniu omówiono najistotniejsze zagrożenia związane z rekrutacją powiatów do projektu, rekrutacją Lokalnych Inicjatorów Społeczeństwa Obywatelskiego oraz formowaniem Sieci Powiatów na rzecz Klimatu. W wyniku spotkania z Radą zdecydowano m.in. o kontynuowaniu rekrutacji powiatów do projektu do momentu skompletowania listy 110 powiatów, ukazywaniu powiatom przede wszystkim możliwych korzyści z udziału w projekcie. Rada wyraziła także przekonanie, że istotne dla projektu będzie umożliwienie na

późniejszym etapie także uczestnictwa gmin w działaniach projektowych, głównie Sieci Powiatów na rzecz Klimatu.

Na drugim spotkaniu omówiono projekt deklaracji „Dobry klimat dla powiatów” i zagrożenia związane z konsultacją i promocją deklaracji, a także projekt scenariusza „debaty klimatycznej” i zagrożenia związane z tymi debatami. W wyniku spotkania z Radą zdecydowano, że deklaracja DOKLIP będzie zawierała część dobrowolną, w której władze powiatu będą mogły zadeklarować konkretne działania, które będą chciały przeprowadzić dla realizacji deklaracji, a także część, którą będą mogły podpisać gminy wspierające powiat w realizacji tej deklaracji. Rada wsparła także decyzję zespołu projektowego dotyczącą kierowania zaproszeń na debaty klimatycznej przez InE, a nie starostwa powiatowe. W drugim spotkaniu Rady nie mógł z przyczyn losowych uczestniczyć Pan Adam Puza, który jednak przeprowadził rozmowę telefoniczną z koordynatorem projektu po zakończeniu spotkania, a jej wyniki uwzględniono w notatce ze spotkania. Pan Adam Puza zrezygnował z wynagrodzenia za udział w spotkaniu.

Na trzecim spotkaniu omówiono treść Powiatowego Pakietu Klimatycznego, propozycje dotyczące konferencji regionalnych projektu i działań sieci powiatów oraz kwestię wyłonienia powiatu do realizacji PPNR. W wyniku spotkania przygotowywane są znaczne zmiany w treści PPK, a pozostałe rekomendacje zostaną wykorzystane przy realizacji przygotowywanych konferencji regionalnych i wyboru powiatu do realizacji PPNR. Na spotkaniu nie był obecny Pan Adam Puza, gdyż nie udało się z nim skontaktować przed spotkaniem i prawdopodobnie ten członek Rady Projektu będzie musiał być do następnego spotkania wymieniony na inną osobę.

Tym samym zawiązano 7 osobową radę projektu z udziałem 5 przedstawicieli interesariuszy projektu wywiązując się z założeń przedstawionych we wniosku. Zorganizowano dwa spotkania Rady, zgodnie z założeniami i przed przewidzianymi we wniosku terminami. Dzięki rekomendacjom przedstawionym podczas pierwszego posiedzenia rady udało się przezwyciężyć już zagrożenie związane z niedostatecznym zainteresowaniem powiatów projektem. Uwagi przekazane podczas drugiego spotkania pozwoliły zakończyć proces przygotowywania deklaracji DOKLIP. Notatkę z trzeciego spotkania Rady Projektu załączono do sprawozdania [\[załącznik nr 2\]](#).

B. Działania przygotowawcze

5.1.6. B1. Przygotowanie badań sondażowych

Działanie rozpoczęto 1.09.2010 i zakończyło się 27.05.2011. Do dnia 22.12.2011 roku zgodnie z harmonogramem projektu przygotowano projekt podręcznika badań sondażowych związany z monitoringiem projektu prowadzonym przez LISO. Projekt podręcznika przygotowała socjolog Ewa Ryłko we współpracy z ekspertem ds. monitoringu. W przygotowaniu kwestionariusza badań sondażowych, który jest częścią podręcznika, uczestniczyli także inni eksperci projektu: ds. edukacji i klimatu. W przygotowaniu kwestionariusza i podręcznika wykorzystano dotychczasowe doświadczenia Instytutu w prowadzeniu tego typu badań tzn.: badań świadomości ekologicznej Polaków, które prowadzone są przez InE praktycznie rokrocznie, oraz badań świadomości klimatycznej wśród przedstawicieli gmin z roku 2008. W ramach przygotowania podręcznika socjolog zaproponowała, że sama w ramach umowy przeszkoli zatrudnionych w projekcie LISO w ramach spotkań edukacyjnych, z metodyki przeprowadzania wywiadów.

Podręcznik został wydrukowany przed spotkaniami edukacyjnymi w ilości 120 sztuk (założono 150, ale dodatkowe egzemplarze mogą być konieczne na dalszym etapie realizacji projektu). Dokładny, metodyczny opis przeprowadzenia badania zawarty w podręczniku pozwolił na poprawne wykonanie badania sondażowego w 110 powiatach uczestniczących w projekcie. Nieprawidłowości w przeprowadzaniu badań zasadniczo wynikały nie z

problemów merytorycznych i metodycznych, ale dotyczących rekrutacji uczestników badania (odmowy uczestnictwa w badaniu) czy opieszałości LISO w realizacji zadania.

5.1.7. B2. Nabór LISO

Od 1.02.2011 roku do 25.05.2011 prowadzone były działania związane z rekrutacją LISO. W porządku chronologicznym przeprowadzono następujące działania rekrutacyjne:

1. W okresie do 28.02.2011 rekrutacja prowadzona była jedynie przy pomocy informacji o rekrutacji rozsyłanej mailem do organizacji pozarządowych o profilu ekologicznym zidentyfikowanych w powiatach zgłaszających się do projektu. Identyfikacja tych organizacji prowadzona była na bieżąco w miarę napływania deklaracji powiatów przez asystenta projektu. Ponieważ wiele deklaracji powiatów napłynęło jeszcze w lutym, a także w marcu i kwietniu 2011, informację o rekrutacji rozsyłano na bieżąco także w tych miesiącach, realizując jednocześnie inne działania rekrutacyjne. Tego typu rekrutacja przyniosła w lutym niewielką liczbę zgłoszeń kandydatów, ok. 30.
2. W dniach 7-22.03.2011 w 15 gazetach o zasięgu regionalnym (każda gazeta w przybliżeniu pokrywała obszar 1 polskiego województwa) ukazały się ogłoszenia prasowe o rekrutacji LISO. Ogłoszenia uwzględniały dotychczasowy postęp w rekrutacji powiatów do projektu oraz informowały o naborze LISO do powiatów znajdujących się w zasięgu danej gazety. Ogłoszenia ukazały się na stronach redakcyjnych gazet. Wybrane gazety gwarantowały dotarcie do ok. 350 tys. czytelników. Tego typu rekrutacja przyniosła znaczną liczbę zgłoszeń, ok. 120.
3. Od dnia 4.03 do 16.03, a także od 20 do 31.03 i od 4 do 11.04.2011 umieściliśmy także ogłoszenia o naborze LISO w internecie w następujących miejscach:
 - a. Na stronie internetowej projektu chronmyklimat.pl/doklip oraz głównej stronie portalu chronmyklimat.pl
 - b. Na stronie internetowej ngo.pl, która jest bardzo popularnym ogólnopolskim portalem informującym o działaniach organizacji pozarządowych (w formie 16 ogłoszeń dedykowanych każdemu województwu)

Przy czym w okresie od 4 do 11.04 ogłoszenia internetowe nakłaniały do aplikowania osoby chcące pracować tylko w powiatach, w których do dnia 31.03.2011 wpłynęły mniej niż 3 aplikacje. Tego typu rekrutacja była najbardziej skuteczna i przyniosła ponad 150 zgłoszeń.

4. Od 16.03.2011 do starostwo powiatowych, dla obszaru których był największy problem z uzyskaniem zgłoszeń kandydatów na LISO, wysyłaliśmy prośby o umieszczenie ogłoszenia o rekrutacji na stronie internetowej powiatu oraz tablicy ogłoszeniowej starostwa. Tego typu rekrutację rozpoczęliśmy jako ostatnią, gdyż chcieliśmy maksymalnie długo uniknąć zgłoszeń kandydatów, którzy byliby jednocześnie pracownikami starostw powiatowych (takich zgłoszeń w wyniku rekrutacji otrzymaliśmy kilka). Rekrutacja tą drogą przyniosła kilka zgłoszeń.

W sumie do asystenta projektu wpłynęło 311 aplikacji, które po 1.04.2011 poddano weryfikacji. W weryfikacji uczestniczyli bezpośrednio eksperci ds. klimatu, edukacji, monitoringu i samorządów oraz koordynator i subkoordynator projektu. Weryfikacja prowadzona była w następujących etapach:

1. Weryfikacja aplikacji i zaproponowanie rankingu kandydatów dla 35 powiatów, w których otrzymano 3 lub więcej zgłoszeń przeprowadzona do 8.04.2011.
2. Weryfikacja aplikacji i zaproponowanie rankingu kandydatów dla kolejnych 40 powiatów, w których otrzymano 2 lub więcej zgłoszeń przeprowadzona od 11 do 18.04.2011.

W etapach 1 i 2 aplikacje poddane weryfikacji dla każdego powiatu oceniały dwie osoby, które w razie sprzeczności wyborów uzgadniały ze sobą stanowisko lub przeprowadzano dodatkową ocenę przez 3 osobę.

3. Od 22.04 do 10.05.2011 telefoniczne rozmowy aplikacyjne z wyznaczonymi w wyniku etapów 1 i 2 kandydatami lub osobami zgłoszonymi, jeśli w danym powiecie było tylko 1 zgłoszenie. Rozmowy takie odbyły się z ok. 220 osobami. Rozmowy prowadzone były przez 6 osób, tych samych, które oceniały aplikacje, z pomocą zaproponowanego scenariusza i obejmowały zagadnienia pozwalające określić poglądy kandydata dotyczące zmian klimatu, jego kontakty z organizacjami społecznymi w powiecie oraz omówić podstawowe sprawy formalne związane z pracą w charakterze LISO.

Niestety aplikacje nie dotyczyły wszystkich 110 powiatów zgłoszonych do projektu, a z kolei w niektórych powiatach otrzymano bardzo dużą liczbę aplikacji. Aby rozwiązać ten problem postanowiono w procesie weryfikacji kandydatów wybranym z nich proponować pełnienie funkcji LISO w powiecie sąsiednim w stosunku do zgłoszenia. Czasami na obserwatorów w zgłoszonych powiatach zgłaszały się także osoby zamieszkujące sąsiedni powiat nie posiadający kandydatów na LISO i taki fakt mógł być wykorzystany w celu uzupełnienia luk w wynikach rekrutacji.

Po weryfikacji sporządzono listę wybranych LISO oraz listę rezerwową. Ekspert ds. monitoringu sporządził raport z rekrutacji, który załączono do poprzedniego raportu z projektu. Wybór LISO opóźnił sporządzenie raportu w stosunku do założonego we wniosku terminu o 25 dni (przesunięcie z 30.04 na 25.05.2011). Na etapie sporządzenia raportu z rekrutacji LISO zespół projektu zamknął zasadniczą część rekrutacji LISO wybierając 106 osób na LISO oraz obejmując ich działaniami 108 ze 113 zgłoszonych powiatów. Z takim wynikiem przystąpiono do przeprowadzenia spotkań edukacyjnych (→ opis działania C2, punkt 5.1.9 raportu).

W sumie zaproszono na spotkania edukacyjne 106 osób. Jednak w trakcie szkoleń wycofało się ze współpracy 12 osób – 11 nie przyjechało na szkolenia, 1 osoba zrezygnowała w trakcie szkolenia. Oznaczało to zaledwie 94 osoby faktycznie pracujące jako LISO w 96 powiatach. Mniejsza liczba LISO w stosunku do liczby zgłoszonych powiatów skłoniła nas do dalszych działań mających na celu uzupełnienie listy LISO.

Po spotkaniach edukacyjnych i ich ewaluacji, w dniu 22.07.2011 ogłoszono nowy nabór do 8 powiatów za pomocą strony internetowej chronmyklimat.pl, ngo.pl oraz informacji prasowych z terminem nadsyłania zgłoszeń do 10.08.2011. Do oceny dokumentów aplikacyjnych zaangażowano jedynie eksperta ds. monitoringu i koordynatora projektu. W wyniku naboru udało się znaleźć tylko 4 nowych LISO (w powiatach brodnickim, krośnieńskim (odrzański), wałbrzyskim, wągrowieckim). Dla nich zorganizowano szkolenie w siedzibie InE 26.08.2011. Wzięły w nim udział 3 osoby. Czwarta osoba nie mogła uczestniczyć w szkoleniu, ale nie zrezygnowała ze współpracy. (→ punkt 4.1.9 raportu). W wyniku tych działań, pod koniec września 2011 zapewniono zatem wciąż jedynie 98 LISO obsługujących zaledwie 100 powiatów.

Biorąc pod uwagę nieodpowiednią do potrzeb liczbę LISO, w dniu 13.09.2011 r. ogłoszono kolejny nabór na LISO do 7 powiatów: drawskiego, nowodworskiego (Nowy Dwór Gdański), kolskiego, dąbrowskiego (Dąbrowa Tarnowska), miasta Płock, płockiego, żuromińskiego. Podobnie jak wcześniej nabór był ogłoszony za pomocą strony internetowej chronmyklimat.pl, ngo.pl i informacji prasowych. Nabór trwał do 20.09.2011. Do wszystkich powiatów, dla których prowadzono nabór udało się znaleźć kandydatów odpowiednich do pracy w charakterze LISO. Osoby te nie były już dodatkowo szkolone podczas spotkania edukacyjnego, a jedynie prowadzono z nimi dłuższe rozmowy telefoniczne mające na celu objaśnienie sposobu prowadzenia badań i sporządzania raportów. Rozmowy te prowadzili:

ekspert ds. monitoringu oraz koordynator projektu. Dla tych osób także podstawowym materiałem szkoleniowym był podręcznik do badań sondażowych. Po tym naborze można było mieć nadzieję na przeprowadzenie prawidłowego badania sondażowego i sporządzenie raportów w 108 powiatach przez 106 LISO, ale także nie zapewnił on ostatecznego obsadzenia LISO wszystkich powiatów. Przykładowo na 3 zgłoszenia w jednym z powiatów, wszystkie 3 pozostały bezskuteczne w wyniku rozmów telefonicznych, podczas których osoby rezygnowały ostatecznie ze współpracy ze względu na niekorzystne warunki pracy w stosunku do pobieranego przez nie zasiłku dla osób bezrobotnych.

Także w trakcie realizacji zadania polegającego na przeprowadzeniu badania sondażowego i sporządzeniu raportu o stanie przygotowań powiatu do zmian klimatu (→ punkt 5.1.16 raportu) wystąpiły kolejne problemy personalne: permanentny brak kontaktu ze strony LISO, nie reagowanie na maile, nie odbieranie telefonów, duże opóźnienia w realizacji zadania, kolejne rezygnacje ze współpracy. Do osób, które nie dokonały terminowo wyboru respondentów wystosowano w drugiej połowie października zawiadomienie/ wezwanie do wykonania umowy (22 listy). Odstąpienie od umowy miało miejsce w 4 przypadkach. W pozostałych przypadkach LISO podjęli bardziej energiczne prace i kontakt z InE.

W wyniku powyżej opisanych problemów z przeprowadzeniem naboru i badań sondażowych w dniu 18.11.2011 ogłoszono ostatni w 2011 roku nabór na 7 powiatów: drawski, dąbrowski (Dąbrowa Tarnowska), gorzowski, lubliniecki, Lublin Miasto, olkuski, wolsztyński z terminem 22.11.2011. Do oceny dokumentów aplikacyjnych zaangażowano eksperta ds. monitoringu i koordynatora projektu. Nabór zakończył się w pierwszym ostatnim tygodniu listopada 2011. W wyniku tego naboru znaleziono odpowiednie nowe osoby do pracy jako LISO dla powiatów olkuskiego i wolsztyńskiego, które od razu przystąpiły do wykonywania wywiadów i sporządzania raportów. W pozostałych powiatach oraz w miejscach, gdzie już w trakcie i po zakończeniu naboru 18.11.2011 pojawiły się kolejne problemy ze współpracą postawiono na dodatkową współpracę z osobami, które do tego momentu prawidłowo wywiązywały się ze swoich obowiązków LISO, wykonując zadania w terminie. Tym osobom zaproponowano wykonanie dodatkowych raportów i wywiadów w powiatach położonych niedaleko ich powiatu podstawowego. W dodatkowej umowie osoby te miały zagwarantowany zwrot kosztów podróży do kwoty 200 złotych z miejsca swojego zamieszkania do drugiego lub w niektórych przypadkach trzeciego obserwowanego powiatu. Była to cena, którą należało zapłacić, aby prawidłowo wykonać wywiady i raporty.

Pod koniec stycznia 2012 roku, w momencie kiedy ostatnie raporty i wywiady wykonane przez LISO spływały do InE sytuacja w zakresie współpracy z LISO była następująca:

- w 4 powiatach nie było LISO (drawski, gorzowski, iławski, radomski) i dla nich nie sporządzono raportu otwarcia oraz nie przeprowadzono badania sondażowego;
- w 4 powiatach LISO po wykonaniu swoich prac nie chcieli lub nie mogli kontynuować współpracy (limanowski, tomaszowski, niżański, Ruda Śląska MPP) – wykonane prace w tych powiatach były także niepełne;
- w 5 powiatach LISO z innych powiatów podjęli się dodatkowej współpracy z InE (dąbrowski, Lublin MPP, lubliniecki, łomżyński, makowski). Łącznie 11 osób monitorowało więcej niż 1 powiat (9 osób po 2 powiaty, 2 osoby po 3 powiaty), wliczając ww. zastępstwa.

Ogółem zatem w tym okresie InE miało zagwarantowaną dalszą współpracę z 93 LISO i monitorowanie na bieżąco działań w 106 powiatach na 113 zgłoszonych do projektu. Ze względu na zakończenie pierwszego podstawowego zadania wykonywanego przez sieć LISO postanowiono tymczasowo zawiesić wszelkie działania zmierzające do uzupełnienia sieci LISO.

Po wizycie monitorującej w kwietniu 2012 roku, podczas której sprawy związane z siecią LISO były omawiane, postanowiono, że zostanie podjęta jeszcze jedna próba uzupełnienia sieci LISO tak, aby osiągnąć wskaźnik 110 LISO. Nabór przeprowadzono dla powiatów, w

których na dzień naboru brakowało LISO i w przypadku kiedy jeden LISO opiekował się więcej niż jednym powiatem oraz w przypadku niewywiązywania się z zobowiązań umowy dot. bieżących działań LISO (monitoring prasy lokalnej). Dniem otwarcia naboru był 1.06.2012 roku i na ten dzień przypadały braki w 19 powiatach: drawski, iławski, olsztyński, makowski, radomski, żuromiński, łomżyński, bełchatowski, gorzowski, jaworski, legnicki, polkowicki, lubliniecki, Ruda Śląska (miasto na prawach powiatu), dąbrowski, limanowski, Lublin (miasto na prawach powiatu), łębski, sztumski. Nabór przeprowadzono w standardowy, sprawdzony sposób umieszczając ogłoszenia na stronach internetowych: chronmyklimat.pl i podstronie projektu, ngo.pl oraz w społeczności internetowej LISO. Terminem nadsyłania dokumentów aplikacyjnych był 18.06.2012. Podobnie jak we wcześniejszych nadprogramowych naborach ocenę kandydatów prowadzili jedynie ekspert ds. monitoringu i koordynator projektu, choć pomocniczo niektórych kandydatów opiniował także ekspert ds. edukacji. W tym naborze dla 7 powiatów nie napłynęły żadne kandydatury na LISO. W jednym powiecie bez LISO, dobrze rokująca kandydatura nie doprowadziła do uzupełnienia listy LISO, ze względu na rezygnację kandydatki. Dla 4 powiatów dotychczas bez LISO znaleziono nowe osoby do współpracy i zaakceptowały one ofertę InE. W 3 powiatach, w których dotychczasowy LISO prowadził obserwacje na podstawie dodatkowej umowy nastąpiła zmiana na nową osobę. W 5 powiatach nie nastąpiła zmiana dotychczasowego LISO prowadzącego obserwację dwóch powiatów. Po tym naborze 7 powiatów pozostało bez obserwacji prowadzonej przez LISO, a w 9 powiatach obserwacje prowadzone były przez LISO pracującego w 2 powiatach.

Z początkiem sierpnia 2012 z udziału w projekcie wycofał się powiat jeleniogórski, a przyłączył się wrocławski. LISO opiekujący się powiatem jeleniogórskim zgodził się zostać LISO w powiecie wrocławskim. Tabela podsumowująca zmiany na stanowiskach LISO w problematycznych powiatach oraz aktualna na lipiec 2012 roku lista LISO została załączona do poprzedniego raportu.

Na daną chwilę zawieszono jakiegokolwiek działania związane z naborem LISO ze względu na obowiązki związane z prowadzeniem debat klimatycznych. Naświetlony powyżej proces naboru pokazuje jednak, że znalezienie i utrzymanie na stanowisku LISO odpowiednich osób nastrocza bardzo dużych problemów. Wydaje się, iż podstawowymi powodami takiej sytuacji są:

- zbyt niskie wynagrodzenia dla LISO, w szczególności nieatrakcyjne dla osób pozostających na zasiłku dla bezrobotnych;
- bardzo niska aktywność społeczna w wielu z obserwowanych powiatów, nie rokująca znalezienia osoby aktywnej w organizacji pozarządowej, m.in. dlatego, że nie ma w tych powiatach organizacji pozarządowych zajmujących się tematyką ochrony środowiska;
- natłok obowiązków aktywnych działaczy organizacji pozarządowych, w powiatach gdzie tego typu organizacje istnieją i wobec tego niechęć do podejmowania dodatkowych zobowiązań lub problemy z wywiązaniem się z dodatkowych zobowiązań, w tym przypadku wobec InE.

Planowane są dalsze działania rekrutacyjne tylko, jeśli będzie to konieczne, tj.:

- W przypadku rezygnacji dalszych osób z pracy przy projekcie jako LISO. Niestety w trakcie realizacji debat klimatycznych kilka osób odstąpiło od współpracy i prawdopodobnie częściowy nabór będzie konieczny już w 2013 roku. Możliwe, że część nowych LISO znajdzie się wśród tych, którzy brali udział w debatach klimatycznych.
- Przed kolejną turą prowadzenia wywiadów i raportów w 2014 roku.

Przy czym przed naborem w roku 2014 zespół będzie rozważał podniesienia wynagrodzenia dla dotychczasowych i nowych LISO za prowadzenie wywiadów i raportów biorąc pod uwagę czynniki zewnętrzne, tj. ogólny wzrost płac i inflację w Polsce, opinię monitora

projektu oraz wewnętrzne, tj. posiadane oszczędności w budżecie projektu możliwe do przeznaczenia na ten cel.

Mimo wyżej wymienionych problemów podstawowe zadania LISO zostały wykonane, a cele projektu wciąż są możliwe do osiągnięcia. Podstawowym celem pracy LISO jest monitoring projektu oraz w ramach własnych prac aktywizacja lokalnych społeczności na rzecz ochrony klimatu i istniejąca sieć LISO te cele spełnia (→ punkt 5.1.16 raportu), choć nie osiągnięto wskaźnika ilości LISO.

5.1.8. B3. Nabór kandydatów na MDK

Nabór Moderatorów Debat Klimatycznych został przeprowadzony w miesiącach październik 2011-styczeń 2012 roku. Przygotowanie do naboru prowadzone było w sierpniu i wrześniu 2011 roku.

Przygotowanie naboru

W ramach przygotowania do naboru główne działania wykonywane były przez eksperta ds. edukacji, który przygotował kryteria wyboru, ogłoszenia i informacje o naborze potrzebne do jego rozpowszechnienia w konsultacji z koordynatorem projektu. W ramach przygotowań kryteria, ogłoszenia i informacje zostały zaopiniowane przez zespół projektu na spotkaniach zespołu w sierpniu i wrześniu 2011 roku. Ekspert ds. promocji zaproponował kanały informacyjne, którymi dystrybuowane były informacje o naborze. Asystent projektu przygotował informacje adresowe do szkół wyższych, poprzez które skierowano główne informacje i naborze.

Nabór

Nabór rozpoczęto w październiku 2011 roku poprzez umieszczenie ogłoszeń o naborze w następujących miejscach:

1. Strona internetowa chronmyklimat.pl oraz strona projektu chronmyklimat.pl/doklip
2. Strona internetowa ngo.pl – ogólnopolska strona informacji o działalności organizacji pozarządowych. Ogłoszenia umieszczane były bezpłatnie.
3. Biura Karier kilkudziesięciu szkół wyższych z całej Polski. Internetowe bazy danych ogłoszeń o pracę, plakaty na tablicach informacyjnych biur karier oraz różnych wydziałów uczelni.

Termin naboru dokumentów aplikacyjnych (CV i list motywacyjny) upłynął 25.11.2011 roku. Do tego terminu zgromadzono 94 aplikacje.

Wybór kandydatów na szkolenie MDK

We względu na liczbę kandydatów oraz planowaną regionalizację działania zespołów MDK podczas debat klimatycznych, zgłoszone aplikacje podzielono na 3 grupy pod względem pochodzenia kandydatów. W pierwszej grupie (A) znaleźli się kandydaci z województw: podlaskiego, mazowieckiego i lubelskiego (40 osób). W drugiej grupie (B) znaleźli się kandydaci z województw: Podkarpackiego, Małopolskiego, Świętokrzyskiego, Śląskiego, Opolskiego, Dolnośląskiego, Lubuskiego (30 osób). W trzeciej grupie (C) znaleźli się kandydaci z województw: Łódzkiego, Kujawsko-Pomorskiego, Warmińsko-Mazurskiego, Pomorskiego, Wielkopolskiego i Zachodniopomorskiego (27 osób). Dalszą analizę i wybór kandydatów prowadzono osobno dla każdej z grup.

W analizie i wyborze kandydatów uczestniczyło 5 członków zespołu projektowego:
Andrzej Kassenberg (AK) – ekspert ds. klimatu

Krzysztof Kamieniecki (KK) – ekspert ds. edukacji
 Grzegorz Kubalski (GK) – ekspert ds. samorządów ZPP
 Tadeusz Narkun (TN) – subkoordynator projektu ZPP
 Wojciech Szymalski (WS) – koordynator projektu

Każdą grupę oceniano według następującego harmonogramu:

Do 6.12.2011		Do 12.12.2011		Do 19.12.2011	
KK	A	KK	C	KK	B
		AK	B	AK	A
WS	B	WS	C		
GK	C	GK	B	GK	A
		TN	A	TN	C

Każdy z oceniających w wyznaczonym terminie szeregował kandydatów od najlepszego do najgorszego. Ponieważ ekspert ds. edukacji nie zdążył dostarczyć oceny grupy C w wyznaczonym terminie, ocena ta nie była brana pod uwagę.

Ostateczna kolejność kandydatów w każdej z grup była ustalana na podstawie obliczenia średniej z wszystkich miejsc zajętych przez kandydata w rankingach poszczególnych ekspertów. Tak obliczony wynik pozwalał na ustalenie ostatecznej listy rankingowej dla każdej z grup oraz dla całego zestawu kandydatów. W każdej grupie wybrano 7 najlepszych kandydatów do uczestnictwa w szkoleniu na MDK. Razem stanowiło to 21 osób.

Dodatkowej ocenie poddano 15 spośród wszystkich 94 kandydatów, którzy otrzymali bardzo różniące się od siebie oceny różnych ekspertów. Dodatkowej oceny dokonywał ekspert zewnętrzny – Agnieszka Zarzycka (osoba, którą docelowo zatrudniono do przeprowadzenia szkolenia a zakresu moderacji dyskusji podczas szkolenia MDK). Oceny te zostały wzięte pod uwagę podczas wyboru kandydatów poprzez przydzielenie 2 „dzikich kart” najlepszym kandydatom spośród osób ocenianych przez tego eksperta. Razem z tymi osobami lista wybranych osób liczyła 23 pozycje.

Dodatkowo zdecydowano się na przyznanie 2 „dzikich kart” osobom, które zgłosiły swoje kandydatury z sugestią pracy jako jedna para MDK. Razem z tymi osobami do szkolenia wybrano 25 osób.

Wyniki tego naboru ogłoszono poprzez stronę internetową projektu 6.01.2011 roku. Wybrane na szkolenie osoby otrzymały drogą mailową zaproszenie na szkolenie, a także, aby zatwierdzić wyniki wyboru dla kandydatów na MDK, przygotowano umowy przedwstępne, które podpisywali przed przystąpieniem do szkolenia (→ działanie C2) do dnia 15.02.2012. Załącznikiem do umów przedwstępnych były umowy przyrzeczone na moderowanie debat klimatycznych. Obydwie umowy konsultowane były przez współpracującą kancelarię prawną.

Tak przeprowadzony nabór skończył się pełną realizacją założeń projektowych dla tego działania, z jednym wyjątkiem – zrezygnowano z przeprowadzenia rozmów telefonicznych z kandydatami na MDK, ponieważ uznano, że do wyboru właściwych osób wystarczy bezpośrednie spotkanie z kandydatami podczas szkolenia dla kandydatów na MDK. W wyniku naboru wybrano 25 osób i sporządzono raport z rekrutacji wraz z załącznikami, który był podstawą do przedstawionego w tym miejscu raportu opisu działania projektowego B3. Raport został sporządzony z niewielkim opóźnieniem w stosunku do propozycji zawartej we wniosku projektowym zamiast 22.12.2011, 6.01.2012 roku.

Lista 94 zgłoszonych podczas naboru osób stanowi bazę młodych pracowników naukowych interesujących się zmianami klimatu. Dotychczas tylko w jednym przypadku wybranej osoby

na MDK konieczna była weryfikacja liczby planowanych do wykonania debat, ale wynikała ona z problemów osobistych tej osoby, a nie merytorycznych podczas prowadzenia debat. Wszystkie zespoły MDK wywiązały się znakomicie z powierzonych im zadań. Żaden z zespołów nie stwarzał problemów organizacyjnych i wszystkie wykazały się wysokim profesjonalizmem w moderowaniu spotkań. Tylko jeden z zespołów znacznie opóźnił oddanie raportów z wykonanych przez siebie debat, nie mniej jednak opóźnienie to wynikało z problemów osobistych jednego z członków zespołu. Stworzona grupa moderatorów jest chętna do dalszej współpracy z zespołem projektu i dlatego planowane jest w kwietniu 2013 roku spotkanie podsumowujące cykl debat i pozwalające wypracować pomysły na dalszą współpracę z tymi osobami.

C. Kampanie zwiększające świadomość

5.1.9. C1. Zawiązanie sieci LISO

Działanie rozpoczęto w kwietniu 2010 roku i zasadniczo zakończono w sierpniu 2011 roku, choć ze względu na ciągłe zmiany w składzie osobowym grupy LISO należy rozważyć wznowianie tego działania co pewien czas.

W ramach działania przeprowadzono prace przygotowawcze oraz zrealizowano 6 spotkań edukacyjnych, na których została zawiązana sieć LISO w jej pierwotnej postaci. Wyznaczono miejsca spotkań oraz ich daty, a także zaproszono osoby wybrane na LISO na te spotkania. Spotkania dwudniowe odbyły się:

- w Sękocinie pod Warszawą 30 i 31.05.2011 w centrum konferencyjnym Instytutu Badawczego Leśnictwa (dla 14 osób) z udziałem ekspertów projektu ds. klimatu i monitoringu, a także subkoordynatora w ZPP i koordynatora przy osobistym wsparciu asystentki projektu.
- w Bydgoszczy 1 i 2.06.2011 w hotelu Hostel24 (dla 12 osób) z udziałem ekspertów projektu ds. klimatu, monitoringu i samorządów przy osobistym wsparciu asystentki projektu.
- w Tarnowie 6 i 7.06.2011 w hotelu Tarnovia (dla 15 osób) z udziałem ekspertów projektu ds. promocji, monitoringu i samorządów, a także koordynatora projektu.
- w Legnicy 8 i 9.06.2011 w centrum konferencyjnym Arkadia (dla 12 osób) z udziałem ekspertów ds. klimatu i monitoringu, a także subkoordynatora projektu w ZPP i koordynatora projektu.
- w Warszawie 29 i 30.06.2011 w Centrum Konferencyjnym Bobrowiecka (dla 32 osób) z udziałem wszystkich ekspertów projektu, subkoordynatora i koordynatora oraz przy wsparciu asystentki projektu.

Ponieważ nie wszyscy LISO mogli poświęcić czas na spotkania dwudniowe specjalnie dla 20 osób zorganizowano spotkanie jednodniowe 29.06.2011 w Warszawie, równoległe ze spotkaniem jednodniowym. Ze względu na konieczność uzupełnienia listy LISO po spotkaniach w maju i czerwcu 2011 zdecydowano się także na organizację spotkania dla 3 (tyle osób dojechało, choć miały być 4 osoby) dodatkowych LISO 25.08.2011 roku w siedzibie InE i z udziałem tylko pracowników InE: eksperta ds. monitoringu i koordynatora projektu.

Podczas wszystkich spotkań, oprócz 25.08.2011, LISO uzyskali podstawowe informacje o projekcie z prezentacji przygotowanej przez koordynatora projektu, o zmianach klimatu z prezentacji przygotowanej przez eksperta ds. klimatu, o kompetencjach powiatów (w szczególności w zakresie ochrony środowiska) z prezentacji przygotowanej przez pracowników Związku Powiatów Polskich, o uczestnictwie w społeczności internetowej LISO z prezentacji przygotowanej przez eksperta ds. monitoringu, o sposobie przeprowadzania badań sondażowych oraz monitoringu prasy z prezentacji przygotowanej przez współpracującego socjologa, a także w ramach przeprowadzonych przez niego

miniwarsztatów. Każdy z LISO otrzymał także specjalny ozdobny dyplom/nominację na LISO projektu „Dobry klimat dla powiatów”.

Większość LISO zawarła podczas spotkań edukacyjnych, lub bezpośrednio po nich drogą pocztową, umowy z InE na realizację przez nich działań przewidzianych w projekcie. Z każdym z LISO zawarto dwie osobne umowy: jedną na realizację badań sondażowych oraz raportu z obserwacji powiatu po debacie klimatycznej, drugą na prowadzenie monitoringu prasy lokalnej w powiecie przez cały okres projektu (do 30.06.2015). Obydwie umowy zostały sporządzone przy konsultacji ze współpracującą kancelarią prawną. Solidny monitoring prasy lokalnej powinien być jedną z podstaw do wykonania dobrych raportów z działań powiatów przygotowywanych przez LISO dla InE, więc i tak byłby przez LISO wykonywany w ramach umów na wykonanie raportów. Jednakże prowadzenie monitoringu prasy w czasie całego okresu realizacji projektu zdecydowano się wydzielić jako osobne zadanie realizowane przez LISO, ze względu na:

- inny charakter wykonywanej pracy zobowiązujący nas do zawarcia innego rodzaju umowy cywilnoprawnej z LISO,
- brak możliwości obserwacji prasy lokalnej przez firmę prowadzącą regularny monitoring prasy dla projektu,
- aby nakłonić (zwłaszcza mniej ambitnych i aktywnych) LISO do faktycznego interesowania się życiem obserwowanego powiatu i stworzyć podstawy do ich samodzielnej aktywności w powiecie w czasie całego okresu trwania projektu, a nie tylko podczas pisania okresowo wykonywanych dla InE raportów.

Zawiązanie sieci LISO zasadniczo zakończyło się po ostatnim spotkaniu edukacyjnym 25.08.2011, czyli przed przewidzianym w projekcie terminem zakończenia tego działania. W wyniku zawiązania sieci LISO do końca sierpnia 2011 zawiązano współpracę z 92 osobami, które założyły własne konta w społeczności internetowej. W późniejszym terminie sieć LISO uległa jeszcze uzupełnieniu i zmianom. Terminowe zakończenie tego zadania pozwoliło nadrobić dotychczasowe opóźnienie projektu związane z przedłużeniem się naboru LISO oraz zapewniło czas na wykonanie pierwszego działania monitoringowego przez LISO.

W wyniku przeprowadzenia spotkań edukacyjnych większość LISO zadeklarowała nawiązanie kontaktów z nowymi osobami zajmującymi się zmianami klimatu. Według ankiet ewaluacyjnych spotkania praktycznie każdy LISO nawiązał więcej niż 3 wartościowe kontakty. Także więcej niż 50% LISO uczestniczących w spotkaniach zadeklarowało w ankietach ewaluacyjnych wzrost chęci działania na rzecz ochrony klimatu. Wspomniane rezultaty działania zostały zatem osiągnięte. Pozostaje jeszcze kwestia weryfikacji rezultatu dotyczącego utrzymania aktywności i kontaktów pomiędzy LISO po zawiązaniu sieci. Wiadomo, że niektórzy LISO wykorzystali już fakt uczestniczenia w projekcie do rozwoju własnej działalności związanej z ochroną klimatu, np.:

- LISO z powiatu działdowskiego będący nauczycielem wzmógł działania edukacyjne skierowane do swoich uczniów związane z ochroną klimatu organizując m.in. szkolną debatę klimatyczną i zapraszając na nią koordynatora projektu, a także reprezentantów władz powiatu;
- LISO z powiatu pińczowskiego założyła blog ekologiczny opisujący jej własne działania, a także wybrane działania projektu, a blog ten wygrał konkurs Ministerstwa Środowiska na najlepsze eko-hobby w 2012 roku;
- LISO z powiatu buskiego będąca dziennikarką wykorzystwała motywy projektu do kilku swoich audycji radiowych oraz uczestnicząc w konkursach dziennikarskich na artykuły prasowe i zdobyła m.in. nagrodę dla dziennikarzy polskich i polonijnych „Mądre korzystanie z zasobów przyrody” organizowany pod patronatem Stanisława Gawłowskiego Sekretarza w Ministerstwie Środowiska z artykuł „Klimat w głowie”.

Jednocześnie jednak aktywność LISO w społeczności internetowej nie jest duża. Na forum rejestrowanych jest stosunkowo niewiele wpisów i są one wywoływane głównie przez zapytania kierowane ze strony administratorów serwisu, czyli pracowników projektu. Planowane jest wzmoczenie działalności opartej o społeczność internetową po zakończeniu debat klimatycznych lub jeszcze w trakcie ich trwania opierając się na wynikach debat. Produkt związany z tym działaniem, czyli płyta CD z materiałami ze spotkań edukacyjnych dla LISO został załączony do poprzedniego raportu.

5.1.10. C2. Utworzenie zespołów MDK

W celu dokonania ostatecznego wyboru Moderatorów Debat Klimatycznych, a także uformowania zespołów MDK przeprowadzono, zgodnie z opisem we wniosku, trzydniowe szkolenie. Spotkanie odbyło się w dnia 1-3.03.2012 roku w Puławach. Miejsce spotkania zostało tak dobrane ze względu na stosunkowo łatwy dojazd do Puław z każdego miejsca zamieszkania wybranych kandydatów na MDK, a także ze względu na atrakcyjną ofertę cenową (rozważano jeszcze szkolenie w okolicach Skierniewic, Grójca czy Konina). Data spotkania została ustalona jeszcze przed przeprowadzeniem naboru na MDK, we wrześniu 2011 roku, i była umieszczana w ogłoszeniach o naborze. Główną osobą organizującą spotkanie od strony merytorycznej był ekspert ds. edukacji, a od strony organizacyjnej asystent projektu. W organizacji pomagał także koordynator projektu, a podczas przygotowań materiałów i uczestnictwa w spotkaniu niezbędna była obecność wszystkich pozostałych ekspertów projektu.

Szkolenie miało spełniać dwa cele: pozwolić na wyłonienie ostatecznej i rezerwowej grupy MDK, z którymi InE zawrze umowę na prowadzenie debat klimatycznych oraz przekazanie kandydatom podstawowej wiedzy o zmianach klimatu oraz moderowaniu debat.

Aby spełnić pierwszy cel eksperci ds. edukacji, klimatu, samorządów oraz koordynator projektu uczestniczyli w spotkaniu jako osoby oceniające uczestników według kryteriów przygotowanych wspólnie pod kierunkiem eksperta ds. edukacji. Wszystkie te osoby spotykały się 1 i 2 dnia szkolenia po zakończeniu zajęć i wspólnie dyskutowały oraz ustalały swój wybór. Na zakończenie spotkania odbył się także test wiedzy dla uczestników spotkania. Ostateczne zatwierdzenie wyboru odbyło się podczas spotkania roboczego ekspertów oceniających 13.03.2012 w siedzibie InE. W wyniku spotkania zdecydowano się wybrać 12 osób na MDK i utworzyć 6 zespołów MDK, które przydzielono do geograficznie określonych regionów realizacji debat klimatycznych. Dodatkowo wyznaczono 3 rezerwowych MDK. Informację o wyborze przekazano wszystkim uczestnikom szkolenia drogą mailową 15.03.2012, a publiczne ogłoszenie wyników nastąpiło 20.03. Po tym terminie przeprowadzono procedurę podpisywania umów z MDK zakończoną pomyślnie, tzn. wszyscy wybrani MDK podpisali umowy do końca maja 2012 roku. Wybrane osoby, a także część uczestników szkolenia, które nie zostały wybrane na MDK, zapisały się także do społeczności LISO zwiększając liczbę uczestników społeczności do 118 osób.

Aby spełnić drugi cel szkolenia ekspert ds. edukacji odpowiedzialny był za przygotowanie merytorycznego programu spotkania. Realizację programu w części przydzielono członkom zespołu projektowego, w szczególności ekspertowi ds. klimatu, samorządów i monitoringu, a w części ekspertom zewnętrznym. Podczas szkolenia pokazano także film edukacyjny „Tydzień z dobrym klimatem” oraz przeprowadzono pod okiem eksperta ds. edukacji dwa ćwiczenia merytoryczne dotyczące argumentów za i przeciw wpływowi człowieka na klimat oraz działaniom w zakresie przeciwdziałania lub adaptacji do zmian klimatu.

Jeden z ekspertów zewnętrznych – Szymon Liszka z Fundacji na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii przygotował prezentację dotyczącą planowania energetycznego na szczeblu lokalnym na podstawie wytycznych przedstawionych przez koordynatora projektu.

Dwoje ekspertów zewnętrznych – Agnieszka Zarzycka i Krzysztof Kondracki było natomiast odpowiedzialnych za przygotowanie części szkolenia dotyczącej moderacji. Ta część prowadzona była w formie wykładowo-warsztatowej. Podczas przygotowań do szkolenia eksperci zewnętrzni w zakresie moderacji wraz z ekspertem ds. edukacji oraz koordynatorem projektu opracowali szczegółowy scenariusz debaty klimatycznej, który był przećwiczony z kandydatami na MDK podczas szkolenia.

Wszystkie materiały przekazane MDK podczas szkolenia zostały zebrane w formie płyty CD, która stanowi produkt z tego działania wykonany w terminie, do 30 marca 2012. Płytę udostępniono w poprzednim raporcie.

Wynikiem szkolenia dla MDK, oprócz wyboru MDK i przygotowania ich do prowadzenia debat klimatycznych, było ustalenie, że zostanie zorganizowane dodatkowe spotkanie z grupą MDK wybranych do prowadzenia debat, bezpośrednio przed rozpoczęciem ich realizacji. Celów tego nieplanowanego we wniosku spotkania było kilka:

- powtórzenie i utrwalenie u MDK procesu prowadzenia debaty;
- przekazanie ustaleń szczegółowych dotyczących współpracy pomiędzy MDK, LISO i ekspertami projektu podczas debaty;
- przekazanie MDK uaktualnionych wersji materiałów merytorycznych potrzebnych do prowadzenia debaty (prezentacja);
- przekazanie materiałów dodatkowych (w postaci pendriva) potrzebnych do przygotowania debaty w każdym powiecie: raporty LISO, raporty regionalne dot. energetyki przygotowanie w komplementarnym projekcie „Z energią przyjazną środowisku za Pan Brat”, zapasowe prezentacje, programy uruchamiane z zewnętrznego dysku potrzebne do odtworzenia filmu i prezentacji, materiały techniczne (mazaki, przyklepce) i inne;
- omówienie szczegółowych wymagań dotyczących sprawozdań z moderacji debat;
- motywacja uczestników i rozwianie ich obaw dotyczących prowadzenia debat.

Za organizację spotkania odpowiadał tym razem koordynator projektu oraz asystent koordynatora. Spotkanie zostało zorganizowane w Warszawie 25 września 2012 (tydzień przed pierwszą debatą) w biurze sąsiadującym z biurem InE przy ulicy Nabelaka ze względu na oszczędność czasu dla zespołu projektu (był to kluczowy czynnik ze względu na gorący okres przygotowań do debat klimatycznych) i niewielkie koszty. W dodatkowym spotkaniu uczestniczyło 9 wybranych MDK, ale reprezentowane było na spotkaniu wszystkich 12 zespołów. Listę obecności załączono do raportu [\[załącznik CD\]](#).

Dodatkowe spotkanie zostało zorganizowane ze środków pochodzących z oszczędności pozostałych po przeprowadzeniu pierwszego szkolenia dla kandydatów na MDK.

Podczas spotkania jego część poświęcona omówieniu szczegółów programu debaty prowadzona przez koordynatora projektu oraz ponowna prezentacja przeznaczona do pokazywania podczas debat przedstawiona przez eksperta ds. klimatu były nagrywane na kamerę video. Materiał ten przygotowany jako pliki filmowe został umieszczony w społeczności internetowej LISO jako dodatkowa możliwość przygotowania się do debaty klimatycznej (w szczególności przez osoby nieobecne na spotkaniu) i jeden z elementów e-learningu w społeczności. Wydatek na tego typu nagranie nie był wcześniej planowany w projekcie, ale był konsultowany z monitorem projektu z zespołu ASTRALE.

Obecnie istnieje potrzeba zorganizowania kolejnego spotkania z zespołami MDK, mającego na celu podsumowanie ich doświadczeń i spostrzeżeń na temat debat klimatycznych oraz podtrzymanie współpracy. Sądzymy, że takie spotkanie wniesie wiele ciekawych wniosków do realizacji projektu w przyszłości i dlatego zamierzamy takie spotkanie zorganizować w kwietniu 2013 roku.

5.1.11. C3. Powiatowy Pakiet Klimatyczny (PPK)

Pierwsze przypomnienie o konieczności przygotowania PPK zostało wprowadzone do agendy spotkania zespołu projektu jeszcze w kwietniu 2011 roku. Nie mniej jednak faktyczne rozpoczęcie działań związanych z przygotowaniem PPK rozpoczęło się w kwietniu 2012 roku. Koordynator projektu przygotował zarys tematyki i rozdziałów PPK, który został omówiony na spotkaniu zespołu projektu w maju 2012 roku. Wtedy też nastąpił podział zadań w zakresie uzupełniania tekstów do poszczególnych części PPK. Główny udział w tym zadaniu przypadł ekspertowi ds. klimatu, a pomocniczo realizowali wybrane fragmenty PPK ekspert ds. samorządów oraz koordynator projektu. Na kolejnych spotkaniach zespołu projektu monitorowany był postęp w realizacji zadania, a przygotowanie PPK zostało dopisane do listy zadań koniecznych do wykonania w ramach przygotowania do debat klimatycznych.

Pierwszy projekt PPK, który został uznany przez zespół projektu za gotowy do przekazania uczestnikom debat klimatycznych do konsultacji powstał z lekkim opóźnieniem w stosunku do terminu rozpoczęcia debat 22.10.2012. Do tego momentu odbyło się już 10 debat. Od 22.10.2012 projekt PPK jest załączany jako materiał wstępny do debat w e-mailu skierowanym do osób, które zgłaszają się na debaty. Natomiast do osób, które zgłosiły się na wcześniejsze debaty projekt PPK został skierowany e-mailem, który był wysyłany po debacie wraz ze sprawozdaniem z debaty (społecznymi założeniami programu niskowęglowego rozwoju). Zamiast PPK w e-mailu przed debatą osoby te dostawały raport regionalny z obserwacji rozwoju energetyki odnawialnej w województwie obejmującym swoim obszarem dany powiat za okres 2010/2011 roku – takie raporty także były wykorzystane jako materiał źródłowy do przygotowania PPK, a w szczególności dobre przykłady działań na rzecz ochrony klimatu, które były w nich zawarte. Raporty te zostały przygotowane w ramach innego projektu InE „Z energetyką przyjazną środowiska za pan brat” realizowanego w 2011 i 2012 roku ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W dniu 20.12.2012 roku Rada Projektu wyraziła swoją opinię na temat PPK i stwierdziła konieczność wprowadzenia dużych zmian do zaproponowanego tekstu, przede wszystkim: uproszczenie przekazu (np. większa liczba rysunków), wybór konkretnej grupy docelowej wydawnictwa, wzbogacenie wydawnictwa o przykłady.

W toku debat klimatycznych uwagi do PPK zgłosiło kilka osób, ale były to głównie uwagi redakcyjne. Pytania dotyczące oceny PPK zawarte były w ankietach ewaluacyjnych poszczególnych debat. PPK zostało ocenione pozytywnie przez 40% uczestników debat i dla podobnej liczby uczestników było to cenne źródło przydatnych informacji. Ankiety nie przyniosły więcej uwag szczegółowych do PPK.

W kolejnym kroku InE zasięgnięto opinii eksperta zewnętrznego do treści PPK. Zadanie to ma zostać ukończone do końca czerwca 2013 roku, a więc nie można w pełni ocenić jego rezultatów.

5.1.12. C4. Działania aktywizujące dla liderów w powiatach

Już podczas przygotowań do szkolenia dla Moderatorów Debat Klimatycznych było konieczne podjęcie przygotowań do prowadzenia głównego działania aktywizującego dla liderów w powiatach, tj. debat klimatycznych. W tym celu w listopadzie 2012 podjęto współpracę z ekspertami zewnętrznymi z zakresie moderacji spotkań publicznych – Agnieszką Zarzycką i Krzysztofem Kondrackim. Podczas 5 spotkań roboczych w okresie od listopada do lutego 2012 zespołu w składzie: eksperta ds. edukacji, koordynatora projektu oraz ekspertów zewnętrznych udało się wypracować szczegółowy scenariusz debaty klimatycznej. W scenariuszu, bazującym na koncepcji tzw. scenario workshop, znalazło się

miejsce zarówno na prezentacje merytoryczne, pokaz filmu, jak i warsztaty dla uczestników, podczas których w szczególności opracowywane są uwarunkowania, pomysły, zasoby i instrumenty składające się na społeczne założenia powiatowego Programu Niskowęglowego Rozwoju. Scenariusz ten nie uległ już zasadniczej zmianie od szkolenia MDK do momentu rozpoczęcia debat.

Po przystąpieniu do społeczności LISO członków zespołów MDK zespół projektu rozpoczął przygotowywanie dodatkowych materiałów szkoleniowych dla uczestników społeczności internetowej w postaci tzw. e-learningu (umożliwia to utworzenie społeczności internetowej na platformie internetowej typu Moodle). Dotychczas nakładem pracy eksperta ds. monitoringu oraz koordynatora projektu powstały 4 lekcje dotyczące podstawowej wiedzy o klimacie i jego zmianach. Jako lekcje w społeczności zostały także umieszczone pliki filmowe z filmem „Tydzień z dobrym klimatem” i prezentacją przygotowaną dla potrzeb debat klimatycznych prezentowaną przez eksperta ds. klimatu. Program ten jest dalej rozwijany i dodatkowe lekcje zostaną udostępnione po zakończeniu cyklu debat klimatycznych.

Bezpośrednie przygotowania do debat klimatycznych rozpoczęły się w lipcu 2012 roku. Przez koordynatora projektu został przygotowany specjalny plik ze szczegółowym spisem wszystkich potrzebnych do przygotowania rzeczy i przeprowadzenia procedur, z rozpisaniem zadań pomiędzy członków zespołu oraz wyznaczeniem terminów ich wykonania. Plik ten był przedmiotem internetowej konsultacji z zespołem projektu oraz rozmów podczas spotkania projektu 8.08.2012, po którym uległ zatwierdzeniu. Do fazy realizacji przystąpiono od razu po spotkaniu, z tym, że większość zadań była do zrealizowania od początku września 2012 ze względu na trwający sezon urlopowy. Plik ten został załączony do poprzedniego raportu okresowego. Zadania organizacyjne były wykonywane zgodnie z podziałem zadań opisanym w pliku. Do pomocy przy realizacji wysyłki zaproszeń i materiałów projektu udało się zaangażować kilkoro wolontariuszy, dzięki którym udało się pomyślnie zrealizować te zadania w okresie największego ich spiętrzenia.

W okresie od początku października 2012 roku do końca lutego 2013 roku odbyło się 90 debat klimatycznych. W debatach wzięło udział łącznie 1899 osób, czyli średnio 21 osób na debatę. Największe debaty dotyczyły przyszłości powiatów: bielskiego, mrągowskiego, nizańskiego, opolskiego, starogardzkiego, parczewskiego i łomżyńskiego. W tych debatach wzięło aktywny udział ponad 30 osób. Najmniejsza frekwencja wystąpiła na debatach w powiatach: polickim, płońskim, wołomińskim, wałbrzyskim, jaworskim, wągrowieckim i kędzierzyńsko-kozielskim. W tych debatach uczestniczyło mniej niż 15 osób. W załączeniu do raportu znajduje się szczegółowa tabela ze statystyką frekwencji [\[załącznik nr 3\]](#) oraz kopie list uczestników [\[załącznik CD\]](#).

Deбаты zgromadziły szeroki przekrój interesariuszy polityki klimatycznej, przy czym największą liczbę urzędników starostw powiatowych, w drugiej kolejności działaczy organizacji pozarządowych i urzędników administracji zespolonej, leśnej lub ochrony przyrody, a następnie pracowników urzędów gmin, przedsiębiorców i innych. Mimo niewielkiej reprezentacji przedsiębiorców, ich głos był zwykle bardzo dobry merytorycznie i owocujący ciekawymi nowymi kierunkami myślenia. Cenną inicjatywą podczas niektórych debat było uczestnictwo młodzieży szkolnej, np. w powiecie kozienickim, tarnowskim, a obecność nauczycieli zawsze ożywiała dyskusję. Niedosyt pozostawia niewielkie uczestnictwo pracowników urzędów gmin.

Każdy uczestnik debaty otrzymał teczkę z materiałami informacyjnymi. Przed debatą rozsyłane były e-maile do osób zgłaszających się z materiałami pozwalającymi przygotować się do debat, tj. projektem PPK, Raportem o stanie przygotowań lokalnych do zmian klimatu oraz ankietą „Co twój powiat robi dla klimatu?”, a także w powiatach, dla których obliczano ślad węglowy, elektroniczne wersje raportów z analizy śladu węglowego. Wszystkie

materiały przeznaczone dla uczestników załączono do raportu na specjalnym CD, będącym osobnym produktem projektu [załącznik nr 4]. Załącznikiem do raportu jest także teczka dla uczestników debaty [załącznik nr 5].

Większość debat objęta była patronatem właściwego miejscowo starosty i w związku z tym starosta ją otwierał, a w niektórych przypadkach starostowie lub członkowie zarządu powiatu byli obecni na całości spotkania. Wszystkie debaty zostały także objęte patronatem Ministerstwa Środowiska i w związku z tym podczas wstępnego wystąpienia eksperta odczytywano list Ministra Środowiska do uczestników debat.

W każdej debacie wziął udział jeden dwuosobowy zespół MDK, właściwy miejscowo LISO oraz ekspert projektu. Zespół MDK był odpowiedzialny za przeprowadzenie prezentacji wstępnej, pokaz filmu i przeprowadzenie warsztatów. LISO był odpowiedzialny za przygotowanie miejsca spotkania, przyjmowanie gości (recepcję) i sprawy techniczne, ale uczestniczył pełnoprawnie w warsztatach. Ekspert projektu otwierał spotkanie oraz służył radą i komentarzem do wypracowywanych rezultatów projektu. Ekspert, LISO, i MDK omawiali także po debacie jej aspekty organizacyjne i merytoryczne. Dzięki temu po przeprowadzeniu pierwszych październikowych debat udało się wprowadzić niewielkie zmiany do ostatniej części warsztatu przynoszące większą liczbę pozytywnych wniosków, a także na bieżąco poprawiany był sposób zapraszania uczestników na debaty. LISO podczas spotkania otrzymywali bardziej szczegółowe informacje na temat tego, jak wykonać raport o wpływie debaty na obserwowany przez nich powiat. W załączeniu do raportu znajdują się tabele pokazujące udział poszczególnych ekspertów i zespołów MDK w konkretnych debatach [załącznik nr 6].

Po każdej debacie w okresie ok. dwóch tygodni zespół MDK przygotowywał, głównie na podstawie materiałów wypracowanych przez grupy uczestników podczas warsztatów, raport z debaty w formie tzw.: społecznych założeń programu niskowęglowego rozwoju powiatu. Następnie raport był konsultowany z ekspertem, który był obecny na debacie. Ostateczna akceptacja raportu była scedowana na eksperta ds. klimatu. W wyniku takiej procedury większość raportów udało się zakończyć w okresie ok. półtora miesiąca od zakończenia debaty. Następnie raport ten był rozpowszechniany:

- poprzez stronę internetową projektu: <http://www.chronmyklimat.pl/doklip/14930-co-po-debacie#SZPNR>
- poprzez wysłanie go drogą mailową do wszystkich uczestników debaty
- poprzez przesłanie treści raportu listownie do starosty powiatu wraz z propozycją podpisania deklaracji DOKLIP.

Do momentu ukończenia tego sprawozdania przygotowano raporty z 84 debat i wszystkie znajdują się na CD załączonym do raportu [załącznik CD], a wybrane załączono jako wydruki [załącznik nr 7]. Jeszcze 6 raportów pozostało do przygotowania.

Jak wynika z ponad 1200 ankiet otrzymanych od uczestników debat (osiągnięto wskaźnik minimum 1000 ankiet), 83% uczestników było z nich zadowolonych, gdyż spełniły one ich oczekiwania. Aż 86% uczestników poczuła, że istnieje większa potrzeba zajmowania się ochroną klimatu i adaptacją do jego zmian. 93% uczestników oceniła ogólną organizację debat dobre lub raczej dobrze. 86% uczestników docenia wypracowane podczas debat wnioski.

Wstępne merytoryczne podsumowanie debat przedstawione ministrowi środowiska w dniu 22.03.2012 roku załączono do raportu na płycie CD [załącznik CD], jako uzupełnienie przedstawionego w tym sprawozdaniu opisu.

Pełna ocena wpływu debat na społeczność i działalność prowadzoną w danym powiecie będzie możliwa po opracowaniu raportów przez LISO, czego należy oczekiwać w terminie do końca sierpnia 2013 roku (LISO mają pół roku od debaty na opracowanie takiego raportu). Wstępnie należy zaznaczyć, że praktycznie wszystkie debaty były odebrane bardzo

pozytywnie zarówno przez uczestników, którzy deklarowali chęć dalszej działalności na rzecz klimatu po debacie, jak i przez władze powiatów – te ostatnie właśnie po debatach decydują się na podpisywanie deklaracji DOKLIP, uczyniło tak 13 starostw powiatowych. W niektórych powiatach już w trakcie debaty pojawiały się deklaracje, że wynik debaty będzie wzięty pod uwagę podczas sporządzania strategii rozwoju powiatu.

5.1.13. C5. Zagraniczny wyjazd studyjny - zgodnie z harmonogramem działanie jeszcze nie jest realizowane

5.1.14. C6. Deklaracja i Sieć „Dobry Klimat dla Powiatów”

Działanie rozpoczęto we wrześniu 2010 roku i trwa. Harmonogram projektu przewiduje rozpoczęcie działania C6 dopiero w IV kwartale 2011, a więc działanie rozpoczęto przed czasem.

Rekrutacja powiatów do projektu

Rekrutacja powiatów rozpoczęła się od pierwszej oficjalnej informacji prasowej nt. projektu, rozesłanej do prasy w dniu 27.09.2010. W informacji tej pojawiła się wiadomość o możliwości zgłaszania się powiatów do projektu, w wyniku której dwa powiaty skontaktowały się z Instytutem w tej sprawie. Jednakże rekrutacja powiatów rozpoczęła się na dobre dopiero po sporządzeniu deklaracji przystąpienia powiatu do projektu, którą opublikowano 12.11.2011 roku. Na deklaracji powiaty zawierały informację o osobie do kontaktu w sprawach projektu oraz zaznaczały, którymi działaniami projektu są najbardziej zainteresowane. Na deklaracji informowano także o aspektach finansowych oraz formalnych wypełnienia deklaracji. Tym samym poprzez deklarację zespół projektu uzyskiwał dane kontaktowe oraz mógł ocenić potencjalną skalę dalszego zaangażowania starostwa powiatowego w działania projektu.

Rekrutacja przebiegała w następujących etapach:

1. Pierwszy list (mail) zapraszający wszystkie powiaty polskie do uczestnictwa w projekcie wysłano 28.10.2010 wraz z deklaracją przystąpienia do projektu. List był oficjalnie podpisany przez prezesa InE oraz ZPP dla wzmocnienia przekazu. Odzew na pierwszy list zachęcił do uczestnictwa 6 powiatów.
2. Drugą zachętą do przystąpienia do projektu było rozesłanie do wszystkich powiatów w Polsce pierwszego numeru biuletynu projektu DOKLIP, zawierającego podstawowe informacje o projekcie oraz deklarację przystąpienia do niego. Biuletyn ten rozesłano w pierwszych dniach grudnia 2010 roku. W wyniku tego działania do projektu przystąpiło kolejnych 9 powiatów.
3. Trzecim krokiem ku zwerbowaniu większej ilości powiatów do projektu było wysłanie pisemnego listu z zachętą do przystąpienia do projektu oraz deklaracją przystąpienia i podarunkiem – najnowszą publikacją InE „Alternatywna polityka energetyczna Polski do 2030 roku”. Krok ten podjęto w ostatnich dniach grudnia tak, aby listy trafiły do adresatów na początku stycznia i można było podjąć się telefonicznego kontaktu z powiatami.
4. Po oczekiwanej dacie otrzymania listów przez powiaty zespół projektu rozpoczął telefoniczne kontakty z powiatami celem bezpośredniego namówienia ich do przystąpienia do projektu. Akcja ta trwała od początku stycznia praktycznie do końca lutego 2011 roku i objęła większość powiatów w Polsce. W pierwszej kolejności telefonowano do powiatów, które znajdowały się na liście powiatów wytypowanych do uczestnictwa w projekcie na etapie wnioskowania. W drugiej kolejności rozszerzono listę o powiaty, które leżą na terenach najbardziej zagrożonych skutkami zmian klimatu w Polsce, na podstawie mapy zamieszczonej we wniosku. Akcja

telefoniczna została wzmocniona dodatkowo pozytywnymi informacjami prasowymi o dotychczasowych powiatach przystępujących do projektu, które rozsyłano od początku stycznia do mediów regionalnych i lokalnych. W wyniku tej akcji do końca stycznia do projektu przystąpiło 49 powiatów, a do końca lutego 78 powiatów, a zgłoszenia wciąż jeszcze napływały w ilości 1-2 na tydzień.

5. Piątym działaniem mającym na celu zwerbowanie odpowiedniej liczby powiatów do projektu było wzięcie czynnego udziału przez zespół projektu w Zgromadzeniu Ogólnym Związku Powiatów Polskich. Udział ten był możliwy dzięki partnerowi projektu ZPP. Zgromadzenie odbyło się w dniach 24-25.03.2011. Projekt miał swoje stoisko podczas zgromadzenia, na którym zgromadzono materiały promocyjne projektu: newslettery, baner (tablicę informacyjną) oraz można było ustnie skonsultować udział z pracownikami zespołu. W obsłudze stoiska uczestniczyli: asystent projektu, ekspert ds. promocji, ekspert ds. monitoringu i koordynator projektu. Drugiego dnia Zgromadzenia na posiedzeniu plenarnym miał też swoje wystąpienie ekspert ds. klimatu (a jednocześnie prezes Instytutu na rzecz Ekorozwoju). Wystąpienie miało zachęcić zgromadzonych starostów do odwiedzenia stoiska oraz zgłaszania się do projektu. Wystąpienie oraz stoisko spełniły dobrze swoją rolę, gdyż w trakcie zgromadzenia udało się zgromadzić deklaracje od 5 powiatów, a po zgromadzeniu liczba napływających deklaracji nadal rosła.
6. Zgromadzenie Ogólne ZPP oraz udział w nim zespołu projektu stworzyły także okazję do dalszej rekrutacji powiatów, którą zespół wykorzystał, wysyłając kolejny list zapraszający bezpośrednio do starostów, którzy uczestniczyli w Zgromadzeniu. List nawiązywał do tematyki zgromadzenia, a więc lepiej zwracał uwagę pracowników starostwa, niż poprzednia korespondencja. Dlatego w nawiązaniu do tego listu zgromadziliśmy kolejnych kilka deklaracji przystąpienia powiatów do projektu. Ponadto list został wykorzystany także w powiązaniu z trwającą już rekrutacją LISO. Wśród kandydatów na LISO byli tacy, którzy zgłosili się do pracy do powiatów, które jeszcze nie złożyły deklaracji. Poinformowaliśmy ich o wysłanym liście i poprosiliśmy o aktywne zainteresowanie projektem starostów z powiatów, którymi byli oni zainteresowani. Tego typu działanie przyniosło kolejne 5 deklaracji.
7. Warto nadmienić, że znaczącą rolę w motywowaniu powiatów do zgłaszania się do projektu miał fakt wykorzystania do promocji projektu rocznego rankingu powiatów prowadzonego przez Związek Powiatów Polskich. W punktacji rankingu na rok 2011 pojawiły się możliwości uzyskania dodatkowych punktów przez powiaty, jeśli uczestniczą one w projekcie „Dobry Klimat dla Powiatów”. Dodatkowe punkty mogą być także zgromadzone przy pomocy projektu, jeśli powiaty zaangażują się w sposób czynny, np.: w obliczenia śladu węglowego czy debaty klimatyczne. O możliwości uzyskania tych punktów powiaty były informowane w listach zapraszających oraz poprzez stronę internetową zpp.pl

Korzystając ze wszystkich wymienionych powyżej sposobów dotarcia do starostw powiatowych udało się do 22.04.2011 uzyskać deklaracje od 110 powiatów, czyli od pełnej liczby przewidzianej w projekcie. Po tej dacie wpłynęło jeszcze 5 deklaracji, a zatem łącznie zgłosiło się już 115 powiatów do projektu. W międzyczasie podczas przygotowań do debat klimatycznych jeden z wcześniej zgłoszonych do projektu powiatów zrezygnował z uczestnictwa w projekcie. Etap rekrutacji powiatów uważamy zatem za zakończony z pełnym sukcesem.

Deklaracja i Sieć „Dobry klimat dla powiatów”

Drugim zasadniczym zadaniem w ramach tego działania było przygotowanie deklaracji „Dobry klimat dla powiatów”. Merytoryczne przygotowanie tekstu deklaracji zostało

scedowane na dwóch ekspertów ds. klimatu i samorządów w lecie 2011 roku. Sporządzili oni wstępną wersję deklaracji do spotkania zespołu projektu w październiku 2012 roku, podczas którego zespół zdecydował o formie dalszego postępowania z deklaracją. Wstępny tekst został skierowany do zaopiniowania na posiedzenie Zarządu Związku Powiatów Polskich, które odbyło się 18.11.2011 roku. Podczas posiedzenia zarząd zaopiniował deklarację pozytywnie rekomendując ją starostwom powiatowym do podpisywania. Następnie tekst deklaracji opiniowała Rada Projektu 9.12.2011 roku i w wyniku jej opinii tekst deklaracji uzyskał ostateczny, obecnie funkcjonujący kształt. Należy zauważyć, że tekst ten powstał znacznie wcześniej, niż przewidziany we wniosku termin jego przygotowania 30.03.2013. Zespół projektu uznał za konieczne tak wczesne przygotowanie deklaracji ze względu na znacznie możliwości bezpośredniego oddziaływania na władze powiatów podczas debat klimatycznych.

Następnie zostały podjęte działania informacyjne skierowane do powiatów, mające na celu uzyskiwanie akceptacji poszczególnych powiatów dla tekstu deklaracji. Działania te prowadził Związek Powiatów Polskich poprzez prezentowanie deklaracji na różnych spotkaniach przez siebie organizowanych, w szczególności:

- Konwencie powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w Toruniu, 23.02.2012
- Konwencie powiatów województwa pomorskiego w Gniewinie, 24.02.2012
- Obrad XV Zgromadzenia Ogólnego ZPP w Rawie Mazowieckiej w dniach 12 i 13.04.2012 r. w formie stolika z materiałami projektu i Deklaracją DOKLIP
- Posiedzenia Zarządu Związku Powiatów Polskich w Warszawie 22.06.2012 r. – podczas posiedzenia dodatkowe wystąpienie nt. deklaracji przedstawił Andrzej Kassenberg, Prezes Instytutu na rzecz Ekorozwoju

Ponadto Związek Powiatów Polskich skierował do samorządów tekst deklaracji DOKLIP kilkakrotnie własnymi kanałami informacyjnymi, tj.:

- poprzez wypowiedź liderów projektu: koordynatora projektu i eksperta ds. klimatu dla Telewizji Internetowej Związku Powiatów Polskich w dniu 27.03.2012 r.
- poprzez relację prasową w Dzienniku ZPP „Warto Wiedzieć” i pełny tekst deklaracji klimatycznej w tymże dzienniku 22.04.2012 r.
- poprzez biuletyn klimatyczny projektu DOKLIP nr 7 rozesłany do starostw powiatowych w lipcu 2012 roku z zachętą do podpisywania deklaracji
- poprzez ponowne zamieszczenie deklaracji DOKLIP w Dzienniku Warto Wiedzieć 18.07.2012 roku

Podpisanie deklaracji jest także elementem oceny powiatów w trakcie współzawodnictwa prowadzonego przez Związek Powiatów Polskich w rankingu powiatów.

Ponadto deklaracja została także zaprezentowana podczas I Samorządowej Konferencji Klimatycznej projektu w Warszawie.

W wyniku tych działań zgromadzono 2 podpisane deklaracje od powiatu Wąbrzeskiego i Tczewskiego.

Następnie promowano deklarację podczas debat klimatycznych (od października 2012 do marca 2013), poprzez odczytywanie jej treści przez reprezentantów projektu podczas przemówienia wstępnego, wręczanie obecnym na debacie władzom powiatu i zwracanie uwagi na deklarację w trakcie prac warsztatowych. W wyniku takiej bezpośredniej promocji udało się przekonać do jej podpisania kolejne 13 starostw powiatowych.

W dalszej części projektu zaplanowano promowanie deklaracji podczas regionalnych konferencji klimatycznych projektu (od kwietnia 2013 do kwietnia 2014) poprzez prezentacje konferencyjne i wspólne z uczestnikami konferencji tworzenie mechanizmów funkcjonowania sieci powiatów. Wstępny program i harmonogram konferencji został już przygotowany podczas spotkań projektu w styczniu i lutym 2013. Zdecydowano także, że podjęta zostanie próba połączenia konferencji regionalnych z tzw.: konwentami powiatów,

które odbywają się raz na kwartał w każdym z województw. Obecnie trwają pertraktacje w tej sprawie z poszczególnymi przewodniczącymi konwentów. Ze względu na trwające przygotowania pierwsza konferencja planowana jest dopiero na czerwiec 2013 roku, a więc dwa miesiące po oczekiwanym w projekcie terminie (1.04.2013). Jednak przygotowany harmonogram konferencji gwarantuje ich zakończenie przed kwietniem 2013 roku.

I Samorządowa Konferencja Klimatyczna (ISKK)

Pierwsze konkretne przygotowania do organizacji I Krajowej Konferencji Klimatycznej rozpoczęły się w grudniu 2011 r. Do rozwiązania były od początku sprawy logistyczne realizowane przez subkoordynatora projektu: miejsce konferencji, catering dla jej uczestników oraz noclegi dla uczestników. Od początku przyjęto założenie, że I Samorządowa Konferencja Klimatyczna powinna odbyć się w Warszawie. To centralny punkt, umożliwiający łatwy dojazd ze wszystkich stron Polski, duży wybór sal konferencyjnych i miejsc hotelowych.

Założono, że najlepszym rozwiązaniem byłoby zapewnienie noclegów w tym samym miejscu, w którym będzie odbywała się konferencja. Niestety, założenia tego nie udało się zrealizować. Po rozpoznaniu rynku i porównaniu wyników tego rozpoznania z budżetem projektu na konferencję zostało wybrane Centrum Konferencyjne Alfa przy ulicy Puławskiej 15, natomiast noclegi zostały zarezerwowane przy ul. Bobrowieckiej 9, znajdujące się niedaleko Centrum Konferencyjnego Alfa i mające dogodne połączenie komunikacją miejską. Centrum Konferencyjne Alfa zapewniało nie tylko salę konferencyjną, ale także catering – w centrum nie można było mieć cateringu z zewnątrz.

Kiedy zostały już ustalone miejsce konferencji i miejsce noclegu można było przystąpić do przygotowania zaproszeń. Ponieważ Związek Powiatów Polskich dysponuje internetową siecią powiatów i gmin, podstawowa dystrybucja zaproszeń odbywała się drogą mailową, co jest rutynowo stosowane przy tego typu przedsięwzięciach. Lider projektu, Instytut na rzecz Ekorozwoju przy zaangażowaniu eksperta ds. klimatu, edukacji oraz koordynatora projektu oraz w konsultacji z zespołem projektu podczas spotkań miesięcznych, przygotował wstępny program merytoryczny, co umożliwiło rozpoczęcie wysyłania zaproszeń, w pierwszej kolejności przede wszystkim do samorządów – powiatów i miast na prawach powiatu.

Pierwsza wysyłka zaproszeń nastąpiła 3.03.2012, na prawie dwa miesiące przed terminem konferencji. Druga wysyłka zaproszeń nastąpiła w ostatnich dniach marca 2012. Zaproszenie na konferencję pojawiło się także w Biuletynie projektu rozesłanym przez ZPP w marcu 2012. O konferencji informowano także na stronach internetowych chronmyklimat.pl oraz zpp.pl.

W skład wysyłanych zaproszeń i publicznie umieszczanych informacji o konferencji weszło zaproszenie podpisane przez Prezesa Instytutu na rzecz Ekorozwoju Andrzeja Kassenberga i Prezesa Zarządu Związku Powiatów Polskich Marka Tramś, wstępny program konferencji i formularz zgłoszeniowy do odesłania mailem lub faksem. Formularz zgłoszeniowy posłużył również do określenia, kto z uczestników potrzebuje noclegu. Uczestnicy, którzy potwierdzali uczestnictwo w konferencji otrzymywali zwrotnie ostateczny program oraz przewodnik jak dojechać do miejsca konferencji i noclegu.

Z Centrum Konferencyjnym Alfa, gdzie odbyła się konferencja, został zawarta umowa, zarówno na wynajem sal, jak i usługę cateringową. Z Centrum na Bobrowieckiej, gdzie była usługa hotelowa, nie było umowy, tylko faktura na rzeczywistą liczbę miejsc. Część kosztów konferencji klimatycznej związanych z usługami Centrum Konferencyjnego Alfa pokryła Krajowa Agencja Poszanowania Energii w ramach projektu COM2COM.

Równolegle odbywały się przygotowania merytoryczne, które prowadził Instytut na rzecz Ekorozwoju, zgodnie z podziałem zadań partnerów. Przed konferencją ekspert ds. promocji zorganizował specjalne spotkanie z prasą, podczas którego zaprezentowany został projekt

przez koordynatora projektu, deklaracja DOKLIP przez eksperta ds. samorządów oraz działania Rady Kornwalii przez gościa reprezentującego CEP.

Przygotowano szczegółowy program konferencji i zapewniono udział ciekawych prelegentów. Program ten znajduje się w załączeniu do raportu.

W otwarciu konferencji wzięła udział przewodnicząca Komisji Ochrony Środowiska Senatu RP, a do uczestników konferencji wystosował specjalny list profesor Jerzy Buzek, ceniony eurodeputowany. Sesje tematycznie pierwszego dnia prowadzili pracownicy projektu z ZPP, a drugiego dnia z InE. Dzięki współpracy z innymi projektami dotyczącymi zagadnień klimatycznych podczas trzech sesji konferencyjnych udało się m.in. przybliżyć uczestnikom konferencji szczegółowe wyniki badań nad zmianami klimatu w Polsce poprzez prezentację osoby reprezentującej projekt KLIMAT z IMGW, czy przybliżyć funkcjonowanie Porozumienia Burmistrzów Unii Europejskiej i możliwości współpracy powiatów z tym porozumieniem poprzez prezentację osoby z projektu COM2COM. Stoisko prezentujące ciekawe narzędzia wspomagające podejmowanie decyzji z uwzględnieniem aspektów emisji gazów cieplarnianych zapewnił Instytut badań Strukturalnych w ramach projektu iSWORD. Konferencja zyskała wymiar ogólnokrajowy poprzez prezentacje m.in. prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej czy reprezentanta Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Konferencja zyskała także wymiar międzynarodowy dzięki gościnnemu udziałowi Pani Simony Constantin z DG Climate oraz Anthony Weighta – gościa zaproszonego w ramach partnerstwa w projekcie z Community Energy Plus. Podczas konferencji ZPP zapewniło tłumaczenie symultanicznie prezentacji gości zagranicznych.

Community Energy Plus podczas konferencji reprezentował Anthony Weight - Cornwall Council Sustainable Development Officer, ponieważ CEP współpracuje stale z Radą Kornwalii. Anthony został zidentyfikowany przez CEP, jako osoba mogąca przedstawić w sposób kompleksowy wszystkie zagadnienia lokalnej i regionalnej polityki klimatycznej oraz aktualne informacje na temat działań Rady Kornwalii, a także doświadczenia zebrane podczas 5 lat działalności. Prezentacja konferencyjna została przygotowana wspólnie przez Anthony Weighta oraz Ian Smitha, CEO CEP. Prezentacja obejmowała podstawowe informacje nt. unikalnych walorów przyrodniczych Kornwalii, aspektów ekonomicznych i społecznych tego regionu, zagadnień ubóstwa energetycznego, jakości mieszkalnictwa i bogactwa odnawialnych źródeł energii. Prezentacja przedstawiała także podstawowe instrumenty zawarte w programie Green Cornwall.

Organizacją podróży Anthony z Wielkiej Brytanii do Polski i przygotowaniem pakietu wyjazdowego (zawierającego m.in. polską walutę itp.) zajęła się osoba do kontaktu w CEP. Pobyt Anthony w Polsce został zapewniony przez Związek Powiatów Polskich w innym hotelu niż pozostałych gości konferencyjnych, ze względu na łatwiejszy dojazd do hotelu z lotniska. Anthony przebywał w Polsce 2 dni dłużej niż trwała konferencja, ponieważ w ten sposób udało się zapewnić tańsze bilety lotnicze.

I Samorządowa Konferencja Klimatyczna odbyła się w dniach 19-20 kwietnia 2012 bez żadnych przeszkód i niespodziewanych wydarzeń, co więcej, stała się dużym sukcesem. W konferencji wzięło udział ponad 80 osób, głównie reprezentantów starostw powiatowych, miast na prawach powiatu, a także innych organizacji, w tym niektórzy LISO czy MDK. Wystąpienia praktycznie wszystkich prelegentów konferencyjnych wywołały liczne pytania i dyskusje w panelach dyskusyjnych. Szczególnym zainteresowaniem została obdarzona prezentacja reprezentanta Kornwalii, w wyniku czego po konferencji przesłał on do InE dodatkowe materiały merytoryczne do wykorzystania w działaniach promocyjnych i edukacyjnych projektu. Część z nich jest w tej chwili używana podczas realizacji cyklu debat klimatycznych.

Podczas konferencji odbyła się także pierwsza publiczna prezentacja filmu „Tydzień z dobrym klimatem”. Ta część konferencji była otwarta także dla gości nie zgłoszonych na całą

konferencję. Na prezentację filmu wysłano specjalne zaproszenia dla osób w nim występujących, a także stowarzyszeń filmowych, festiwali filmowych i stacji telewizyjnych. Tych ostatnich zaproszono w celu zainicjowania rozmów nt. emisji filmu w telewizji. Prezentacja była bardzo udana, a po niej koordynator projektu i reżyser filmu otrzymali oklaski od wszystkich przybyłych.

W trakcie konferencji w hotelu na Bobrowieckiej dyżurował subkoordynator projektu i pilnował, aby nie było problemów z zakwaterowaniem uczestników. Dla nikogo nie zabrakło miejsca i nie było żadnych większych kłopotów. Wszystkie sprawy organizacyjne oraz umowy i płatności zostały uregulowane niezwłocznie, bez tworzenia zaległości.

Organizacja została wysoko oceniona przez uczestników. Według ankiet ewaluacyjnych średnia ocena takich elementów jak: materiały konferencyjne, miejsce wydarzenia, noclegi, wyżywienie, prezentacje jest wyższa niż 4 w skali 5 stopniowej. Całość organizacji konferencji została oceniona na 4,5 także w 5 stopniowej skali.

I Samorządowa Konferencja Klimatyczna została zgłoszona także jako element obchodów 20-lecia projektu LIFE+ i logo tego wydarzenia było eksponowane podczas wydarzeń konferencyjnych. Z tego samego względu informacja o konferencji została zamieszczona w bazie danych o wydarzeniach jubileuszowych Komisji Europejskiej a specjalny artykuł informacyjny w języku angielskim został przekazany do opublikowania przez służby informacyjne LIFE+.

Konferencja odbyła się znacznie wcześniej, niż przewidziany dla niej we wniosku termin 30.03.2013, ponieważ uznano, że istotnym jest wczesne rozpoczęcie w projekcie promocji deklaracji DOKLIP i zwrócenie uwagi na dalsze działania projektu, takie jak debaty i realizacja filmu. Dobrą możliwością rozpoczęcia tej promocji była organizacja takiej konferencji. Produkt z konferencji w postaci kompletu prezentacji konferencyjnych na płycie CD został załączony do raportu. Wszystkie prezentacje są także dostępne na stronie internetowej projektu.

Reportaż z konferencji na stronie [chronmyklimat.pl](http://www.chronmyklimat.pl)
[<http://www.chronmyklimat.pl/doklip/14251-reportaz-iskk>]

5.1.15. C7. Demonstracja PPNR – zgodnie z harmonogramem działanie jeszcze nie jest realizowane

E. Monitoring wpływu projektu na grupy docelowe i problem środowiskowy

5.1.16. E1. Działania monitoringowe LISO

Działania monitoringowe LISO miały się rozpocząć 1.07.2011 roku i było to w większości powiatów możliwe, na skutek zakończenia serii spotkań edukacyjnych z LISO w dniu 30.06.2011. LISO mieli wykonywać swoje zadania w następujących etapach:

Etap I - przedstawienie ekspertowi ds. monitoringu listy 12 osób, z którymi w obserwowanym powiecie można przeprowadzić wywiad zgodnie z procedurą przedstawioną w podręczniku badań sondażowych dla LISO. LISO mieli wstępnie skontaktować się z tymi osobami i potwierdzić możliwość przeprowadzenia wywiadu, ale bez ustalania konkretnej daty. Ekspert ds. monitoringu miał wskazywać 6 preferowanych do przeprowadzenia wywiadów osób, po 2 z każdej z 3 kategorii respondentów: władze, służby, ważne postaci. Szczegółowo proces wyboru opisany jest w podręczniku badań sondażowych. Etap ten miał zakończyć się przed 20.09.2011. Niektórzy LISO nadesłali swoje metryczki już w sierpniu 2011 i te były oceniane przez eksperta ds. monitoringu na bieżąco. Najwięcej metryczek spłynęło pod we wrześniu 2011 i w tym czasie ekspert ds. monitoringu nie był w stanie akceptować osób do wywiadów na bieżąco, zwłaszcza iż w wyniku konsultacji z socjologiem, autorem podręcznika, należało kolejne metryczki akceptowane dla tego samego województwa porównywać z metryczkami

już zaakceptowanymi w danym województwie. Porównanie miało zagwarantować bardziej zróżnicowaną próbę badanych aby, np. w danym województwie w kategorii służby nie ankietowano tylko leśników lub policjantów. Pomocniczo w tym momencie procedury wybierał osoby do wywiadów także koordynator projektu. W efekcie jednak proces wyboru respondentów przedłużył się poza 30.09.2011. Niezależnie od tego w kilkunastu powiatach LISO nie wywiązali się ze swoich obowiązków w tym zakresie w terminie lub w ogóle – te problemy omówiono w punkcie 4.1.7 raportu. Część LISO mimo chęci do działania miała spore problemy z ustaleniem listy 12 osób, ze względu na dość częste przypadki odmowy przeprowadzenia wywiadu w niektórych powiatach. Proces ustalania respondentów w niektórych powiatach – w tym, w których LISO nie wywiązali się z umowy lub gdzie należało wybrać LISO od nowa, zakończył się dopiero na początku stycznia 2012 roku. Na tym etapie utrzymywano z większością LISO kontakt mailowy, wysyłano także informacje zbiorowe za pośrednictwem społeczności internetowej, a w pilnych i trudnych przypadkach wykonywano liczne rozmowy telefoniczne.

Etap II – wysłanie do 6 wyznaczonych respondentów listów zapowiadających przeprowadzenie wywiadu przez InE i umówienie się przez LISO z wyznaczonymi osobami na wywiad oraz przeprowadzenie go. Szczegółowo proces ten opisany jest w podręczniku badań sondażowych. Etap ten miał zakończyć się 31.10.2011 roku. Listy zapowiednie były wysyłane do respondentów przez InE niezwłocznie po wyznaczeniu 6 osób przez eksperta ds. monitoringu. LISO byli zawiadamiani mailowo o tym fakcie. Wysyłaniem listów i e-maili zajmowała się asystentka projektu. Pojedynczy LISO mieli przeprowadzenie wywiadów za sobą już pod koniec września 2012 roku, ale większość LISO przeprowadzała wywiady w październiku lub listopadzie 2011 (na początku listopada 2011 zaakceptowano respondentów dla 90 powiatów). W problematycznych powiatach, tam gdzie późno wybrano LISO lub nastąpiła konieczność wymiany LISO wywiady były prowadzone jeszcze w grudniu 2011 lub styczniu i lutym 2012. Podczas przeprowadzania wywiadów występowały nie tylko problemy z LISO pisane w punkcie 4.1.7 raportu, ale także problemy związane z przeprowadzaniem wywiadów zgłaszane przez LISO:

- wielokrotne przekładanie umówionych już terminów wywiadów;
- unikanie wywiadu, w tym poprzez fortel w dniu wywiadu, mimo pojawienia się LISO w umówionym miejscu spotkania, czasem prowadzące do utraty respondenta i konieczności przeprowadzenia wywiadu z respondentem rezerwowym, co wydłużało znacznie ten etap pracy, ze względu na konieczność odbycia ponownego cyklu umawiania się począwszy od wysłania listu zapowiedniego;
- odmowa przeprowadzenia wywiadu po otrzymaniu listu zapowiedniego w momencie zgłoszenia się LISO celem ustalenia daty wywiadu, nawet mimo wcześniej ustalonej telefonicznie możliwości przeprowadzenia wywiadu;
- nieotrzymanie listu zapowiedniego przez respondenta, często związane z selekcją listów przez sekretariat respondenta.

Wszystkie powyższe problemy wpłynęły na znaczne opóźnienie w przeprowadzaniu tego etapu badań sondażowych.

Etap III – wypełnienie kwestionariusza dla ankietera, załączenie wywiadów do sporządzonego raportu o stanie przygotowań powiatu do zmian klimatu i wysłanie dokumentów do InE pocztą oraz zamieszczenie ich w społeczności internetowej LISO. Ten etap miał się zakończyć najpóźniej 14.11.2012 roku biorąc pod uwagę możliwość opóźnienia doręczenia przesyłek listowych przez usługodawcę pocztowego. Na ten dzień zgromadzono jednak zaledwie 47 raportów i 44 towarzyszące im wywiady. W ślad za tym wynikiem przeprowadzano wysyłano motywujące e-maile i przeprowadzano motywujące rozmowy z LISO przez koordynatora projektu, a także zdecydowano się do 22 osób wysłać listy zapowiadające rozwiązanie umowy o prowadzenie badań sondażowych. Owocem tych

działań było zdwojenie wysiłków przez większość zmotywowanych osób, w tym 18 osób do których wysłano specjalny list. Niemniej jednak trzeba było także w niektórych powiatach wybrać dodatkowe osoby, nowych LISO poprzez nabór z 18.11.2012, lub uzupełnić badania posiłkując się osobami już sprawdzonymi z sąsiednich powiatów (→ punkt 5.1.7 wniosku). Przedłużono także oficjalnie termin oddawania raportów i wyników wywiadów do 23.12.2011 roku informując pracujących wciąż LISO o tym fakcie mailowo i poprzez społeczność internetową dnia 6.12.2011. Stan prac na dzień 23.12.2011 roku wynosił 85 raportów i towarzyszących im wywiadów oraz akceptacja przedłużenia terminu oddania pracy dla dopiero w grudniu 2011 zatrudnionych 4. LISO oraz 13 osób z poprzednich naborów do 31.01.2012. Jednocześnie jednak w wyniku niewypełnienia założeń wniosku po tym etapie, czyli sporządzenia 110 raportów otwarcia, podjęto niezwłocznie działania naprawcze. Polegały one na zaproponowaniu sprawdzonym już LISO przeprowadzenia badań w 6 nieobserwowanych dotychczas powiatach oraz być może także w 13 zagrożonych niesporządzeniem raportu powiatach badań sondażowych w styczniu i lutym 2012 roku. Działania te w połączeniu z wcześniejszym przedłużeniem terminu oddawania prac poprzednio zatrudnionych LISO przyniosły taki skutek, że na koniec lutego 2012 roku otrzymaliśmy wreszcie 108 kompletów wywiadów z powiatów i tyle samo raportów o stanie przygotowań poszczególnych powiatów do zmian klimatu i przystąpiliśmy do opracowywania tego materiału. Do końca kwietnia 2012 roku spłynęły jeszcze bardzo spóźnione prace od 2 LISO z 2 powiatów – w tych przypadkach nie można było wziąć pod uwagę w analizie badań wywiadów, ale raporty udało się włączyć do prowadzonej osobno analizy raportów.

Etap IV – weryfikacja nadesłanych ankiet, wywiadów i raportów, którą planowaliśmy zakończyć najpóźniej 30.11.2011 roku, ale ze względu na znaczne przedłużenie etapu III tego zadania zakończyła się w pierwszej połowie marca 2012 roku. Weryfikacja ankiet i wywiadów była prowadzona częściowo przez eksperta ds. monitoringu i częściowo przez asystenta projektu. Weryfikację tę udało się prowadzić na bieżąco bez opóźnień. Po weryfikacji okazało się, że do analizy nadają się 643 wywiady i towarzyszące im ankiety. Weryfikacja raportów była prowadzona pod kierunkiem koordynatora projektu i zaangażowani w nią byli także eksperci ds. klimatu, edukacji, samorządów i subkoordynator projektu. Koordynator projektu w miarę nadsyłania raportów w najgorętszym okresie nadsyłania prac od października do końca grudnia 2011 gromadził je i w pakietach po 10 sztuk rozsyłał do ekspertów z prośbą o sprawdzenie w ciągu tygodnia ich merytorycznej zawartości. Po ich sprawdzeniu koordynator projektu rozsyłał uwagi do wykonawców z prośbą o poprawę raportu w ciągu 14 lub 7 dni – okres był krótszy przy przekroczeniu przez wykonawcę terminu oddania pracy, tj. po 31.10.2011. Pod koniec prac LISO, gdy raporty napływały już rzadziej koordynator projektu sprawdzał na bieżąco wszystkie raporty i przesyłał uwagi wykonawcom. W całości ten proces udało się przeprowadzić zasadniczo bez opóźnień.

Etap V – analiza wywiadów i raportów otwarcia wykonanych przez LISO. Etap ten zgodnie z wnioskiem projektowym powinien być zakończony już 28.02.2012, ale z uwagi na wspomniane opóźnienia w pracach LISO zaczął się dopiero w styczniu 2012 roku. W konsultacji z socjologiem autorem podręcznika dla LISO i wykonawcą analizy wywiadów ekspert ds. monitoringu wraz z ekspertem ds. promocji i asystentką projektu, przy wsparciu jednej wolontariuszki, jednej osoby zatrudnionej spoza InE oraz jednego z pracowników InE od stycznia 2012 roku przygotowywał tabelę zbiorczą z wynikami wywiadów nadesłanymi przez LISO. Było to zadanie bardzo pracochłonne, stąd zaangażowanie tak dużej ilości osób, i zakończyło się w pierwszym tygodniu marca 2012 roku. Wtedy tabela została przesłana ekspertowi socjologowi do wykonania analiz statystycznych i przygotowania tekstu raportu z badania sondażowego z terminem wykonania do końca marca 2012. Socjolog wywiązał się z terminu wykonania tego zadania i można było przystąpić do prac redaktorskich do tej części

Raportu o stanie przygotowań lokalnych do zmian klimatu, która liczyła ok. 80 stron. Natomiast dopiero po otrzymaniu ostatniego poprawionego raportu LISO w połowie marca 2012 roku koordynator projektu przy wsparciu wolontariuszki rozpoczął analizę nadesłanych przez LISO raportów otwarcia z obserwowanych powiatów. Wolontariuszka przygotowała do połowy kwietnia 2012 roku zbiorczą tabelę podsumowującą w sposób ilościowy niektóre tematy poruszone w raportach LISO. Dało to podstawy do sporządzenia przez koordynatora projektu opisu wyników i wniosków z analizy raportów LISO, który został przygotowany do połowy maja 2012 roku. Termin przygotowania tego opisu zbiegł się w czasie z odesłaniem przez socjologa poprawek zgłoszonych do jego pierwszej wersji opisu analizy i wniosków z wywiadów. Dalsze etapy pracy redaktorskiej zostały opisane w punkcie 4.1.24.

W wyniku zaistnienia opisanych w tym punkcie trudności działanie to doznało znacznego, czteromiesięcznego opóźnienia. Niemniej jednak wyniki tego działania mogą być ocenione praktycznie dopiero pod koniec projektu, ponieważ jest to działanie mające na celu monitoring efektów projektu. Warto jednak zaznaczyć, że treści zawarte w przygotowanym do połowy maja 2012 projekcie raportu o stanie przygotowań lokalnych do zmian klimatu od razu zaczęły być rozpowszechniane. Autor analizy wywiadów prezentował te wyniki podczas I Samorządowej Konferencji Klimatycznej, a następnie koordynator projektu prezentował wyniki analizy wywiadów i raportów podczas konferencji w Polkowicach we wrześniu 2012. Raport jest też wysyłany do uczestników debat, jako materiał przygotowawczy. Raport potwierdza zawarte we wniosku projektowym stwierdzenia dotyczące braku ochrony klimatu w strategiach samorządów lokalnych w Polsce oraz naświetla główny problem związany ze zrozumieniem istoty problemu zmian klimatu, czyli brak szerokiej, systemowej analizy powiązań różnych dziedzin gospodarki zarówno w postępowaniu liderów lokalnej opinii publicznej, jak i planowaniu strategicznym. Wnioski te dały podstawy do lepszego przygotowania się zespołu projektu do debat klimatycznych od strony merytorycznej, a także stanowią punkt odniesienia do przeprowadzenia podobnego badania w 2014 roku.

Ze względu na pojawiające się problemy podczas procesu badań sondażowych konieczne będzie wprowadzenie korekt przy przygotowywaniu tego typu badań w 2014 roku. Prawdopodobnie na zgromadzenie informacji o respondentach i przeprowadzenie wywiadów będzie musiało być przeznaczone więcej czasu, ale także zespół projektowy będzie musiał się wykazać się większą stanowczością w egzekwowaniu prac wykonywanych przez LISO, jako kontrahentów umów. Konieczne będzie także przygotowanie lepszych środków zaradczych na pojawiające się rezygnacje LISO z wykonywania zadań, opieszałość i podobne przypadki. LISO, za wyjątkiem 8 powiatów, pomogli w przygotowaniu debat klimatycznych, obecnie sporządzają raporty z wpływu debat na lokalne działania na rzecz ochrony klimatu. Będzie to kolejna okazja do sprawdzenia rzetelności i sprawności obecnych LISO w swojej pracy, a w późniejszym okresie do weryfikacji ich dalszej możliwości pracy w projekcie.

5.1.17. E2. Ankiety ewaluacyjne - zgodnie z harmonogramem działanie jeszcze nie jest realizowane

Przygotowywaniem ankiet ewaluacyjnych do działań projektu zajmuje się w całości ekspert ds. monitoringu. Dotychczas przygotowano ankiety do następujących wydarzeń projektu oraz zgromadzono z nich wypełnione ankiety:

- spotkania edukacyjne z LISO – z 6. spotkań zgromadzono 85 wypełnionych ankiet ewaluacyjnych na 75 planowanych;
- szkolenie kandydatów na MDK – z 1. spotkania zgromadzono 48 ankiet na 30 planowanych we wniosku. Ankiety zebrano od wszystkich 24 uczestników dwukrotnie: raz z części wykładowej i drugi raz z części warsztatowej szkolenia.
- I Samorządowa Konferencja Klimatyczna – z 1 konferencji zgromadzono 45 ankiet od 84 uczestników konferencji (nie licząc 8 osób organizatorów, 10 prelegentów, 3 osób

prowadzących towarzyszące stoisko IBS oraz dodatkowych osób przybyłych na pokaz filmu). Planowane jest zgromadzenie minimum 75 ankiet z dwóch konferencji, więc wskaźnik ten osiągnięto po 1 konferencji w 60%.

- strona internetowa chronmyklimat.pl – z 2 przeprowadzonych w czerwcu i wrześniu 2012 ankiet zgromadzono łącznie 134 odpowiedzi (82 i 52). Zaplanowano zgromadzenie odpowiedzi od 6 osób (zgromadzenie 6 wypełnionych ankiet) na każdy kwartał pracy portalu w projekcie, więc obecnie przekroczono ten wskaźnik i wynosi on 16 ankiet na kwartał.

- debaty klimatyczne projektu – zgromadzono 1221 ankiet, a więc wypełniono założone w projekcie minimum 1000 ankiet.

Wyniki ankiet wskazują na osiąganie rezultatów projektu wskazanych we wniosku projektowym.

W przypadku spotkań edukacyjnych LISO:

- Średni wynik z 85 ankiet oddanych przez LISO wskazuje na kontakt merytoryczny uczestników z ponad 5 innymi uczestnikami spotkania spoza zespołu projektowego;

- Średni wynik z 85 ankiet oddanych przez LISO wskazuje na chęć podtrzymania tego kontaktu z ponad 3 innymi uczestnikami spotkania spoza zespołu projektowego co spełnia ambicję wniosku w tym zakresie;

- Z oddanych ankiet wynika, że 84,7% uczestników spotkań zadeklarowało wzrost chęci działania na rzecz klimatu, choć 11,8% nie odczuło takiego efektu, a 3,5% nie było pewnych. Ten wynik w pełni spełnia założenia wniosku, które mówiły o 40% deklaracji pozytywnych w tym zakresie;

W przypadku szkolenia dla MDK:

- Wyniki testów sprawdzających wiedzę MDK w zakresie zmian klimatu pokazują, że uczestnicy na wstępie szkolenia posiadali już znaczną wiedzę (73,4% odpowiedzi prawidłowych), ale po szkoleniu liczba udzielonych prawidłowych odpowiedzi na te same pytania wzrosła o 10,4%, udzielonych błędnych odpowiedzi spadła o 9,8%, a braku odpowiedzi spadła o 69,2%, co wskazuje na wzrost wiedzy uczestników szkolenia.

- 96% kandydatów na MDK deklarowało wzrost chęci działania na rzecz ochrony klimatu. Na pytanie „*Jak uważasz, czy Twój udział w tym szkoleniu zmotywował Cię i zachęcił do działania na rzecz ochrony klimatu, czy też nie?*”, udzielono 23 odpowiedzi „Tak, zachęcił mnie”, odpowiedzi „Trudno mi to ocenić” – 1. Nikt nie udzielił odpowiedzi „Nie, nie zachęcił mnie”.

W przypadku I Samorządowej Konferencji Klimatycznej:

- Dla ponad 1/3 uczestników konferencji przekazywane zagadnienia były nowe, a mniej niż 1/5 uczestników posiadała już wiedzę w tym zakresie;

- Ponad 2/3 uczestników konferencji wskazało, że treści przekazane podczas konferencji były dla nich przydatne, co daje rękojmię do zwiększenia ich aktywności w działaniach na rzecz ochrony klimatu, choć pytania bezpośrednio o zwiększenie chęci takiego działania w ankiecie nie zadano.

W przypadku portalu chronmyklimat.pl:

- Pytania dotychczas kierowane do uczestników portalu nie oceniają rezultatów zgodnie z wnioskiem projektowym, gdyż zmierzają do poprawy jego funkcjonowania. Pytania sprawdzające rezultaty zadeklarowane we wniosku będą zadawane w kolejnych wydaniach ankiety dotyczącej portalu. Wzrost chęci do działania na rzecz ochrony klimatu wśród czytelników portalu można na razie ocenić pośrednio wskazując na fakt, że aż 80% wypełniających ankietę deklaruje przekazanie informacji o portalu innym osobom, co jest pewną formą aktywności na rzecz klimatu.

Na dalszym etapie projektu planujemy przeprowadzić ankiety przede wszystkim dla debat klimatycznych oraz prowadzenie ankiet dla portalu chronmyklimat.pl w cyklach kwartalnych.

5.1.18. E3. Ocena śladu węglowego

Mimo iż to działanie projektu powinno rozpocząć się 1.07.2011 roku, już od stycznia 2011 prowadzono działania przygotowujące zespół projektu do rozpoczęcia tego działania. Niestety mimo wczesnego rozpoczęcia tych działań obecnie działanie doznaje już 4 miesięcznego opóźnienia w stosunku do założonego harmonogramu ze względu na przedłużający się proces przygotowania raportu z obliczeń śladu węglowego.

Na spotkaniach zespołu projektowego w lutym i marcu 2011 omawiano kwestię wyłonienia powiatów, w których w ramach projektu będą prowadzone obliczenia śladu węglowego. W celu przeprowadzenia takiej kwalifikacji koordynator projektu oraz ekspert ds. klimatu przygotowali specjalny kwestionariusz oraz pomocniczą tabelę oceny dostępnych w powiecie danych, które są potrzebne do wykonania obliczeń. Narzędzia te zostały w kwietniu 2011 roku skonsultowane w ramach dwóch spotkań roboczych z ekspertami zewnętrznymi, którzy będą wykonywać obliczenia i zostały ocenione dobrze. W wyniku konsultacji wprowadzono jedynie niewielkie zmiany w kwestionariuszu i tabeli. W połowie maja 2011 kwestionariusz i tabela zostały wysłane do osób do kontaktu wyznaczonych w 88 powiatach uczestniczących w projekcie. Liczba 88 powiatów wynika z tego, że tylko 88 powiatów zaznaczyło w deklaracjach przystąpienia do projektu, że jest zainteresowanych tego typu obliczeniami.

Czas na wypełnienie kwestionariuszy upłynął dla pracowników powiatów 20.06.2011 roku, choć oczekiwano na wpływające materiały jeszcze do końca czerwca 2011 roku. Otrzymano 37 kwestionariuszy, które podlegały następnie ocenie ekspertów zewnętrznych pod względem możliwości wykonania prawidłowego obliczenia na podstawie takich danych. Ocena ta niestety ze względu na okres urlopowy i wyjazdy ekspertów zewnętrznych przedłużyła się do końca września 2011 roku. Eksperti oceniając kwestionariusze wypełnione przez pracowników powiatów określali możliwość przeprowadzenia prawidłowych obliczeń konstruując własny ranking powiatów od posiadających najlepsze, do posiadających najgorsze dane. Na podstawie tego rankingu koordynator projektu przygotował zestawienie zbiorcze dla wszystkich zgłoszonych 37 powiatów, będące podstawą do wyłonienia podczas zebrań zespołu projektu we wrześniu i październiku 2011 5 powiatów do wykonania obliczeń, a następnym 5 nadaniu statusu powiatów rezerwowych. Pięć wyłonionych powiatów to:

- powiat kwidzyński
- powiat starogardzki
- powiat poddębicki
- miasto na prawach powiatu Jaworzno
- miasto na prawach powiatu Płock

Aby zagwarantować sprawną współpracę pomiędzy Instytutem, ekspertami zewnętrznymi i starostwami powiatowymi zdecydowano, że nie tylko zostaną podpisane umowy pomiędzy ekspertami zewnętrznymi i InE, ale także porozumienia i współpracy pomiędzy InE i starostwami powiatowymi. Tekst umów z ekspertami zewnętrznymi oraz porozumień ze starostwami projektowymi został zaproponowany przez koordynatora projektu i zaopiniowany przez współpracującą kancelarię prawną do połowy listopada 2011 roku, a następnie przystąpiono do podpisywania umów i porozumień. Niestety etap ten został zamknięty dopiero w grudniu 2011 roku. Dopiero po zamknięciu tego etapu formalnego przystąpiono do prac merytorycznych, tj. gromadzenia danych, wykonania obliczeń i przygotowania raportu końcowego.

Prace merytoryczne rozpoczęły się spotkaniem trójstronnym pomiędzy InE, ekspertami zewnętrznymi i przedstawicielami starostw powiatowych w dniu 15.01.2012 roku. Na spotkanie sali w swojej warszawskiej siedzibie użyczył Związek Powiatów Polskich. Podczas spotkania każdy z ekspertów zewnętrznych wyjaśnił jeszcze raz jakich danych do obliczeń potrzebuje od starostw powiatowych i w trakcie rozmów ustalono szczegółowy podział zadań pomiędzy strony zadania oraz harmonogram prac mający zagwarantować terminowe

zakończenie prac do 30.06.2012 roku. Harmonogram ten przedstawiał się następująco (założono terminy wyprzedzające) wraz z opisem faktycznej jego realizacji:

- do końca stycznia 2012 eksperci zewnętrzni przygotowali tabele z opisem potrzebnych danych, które InE skierowało do przedstawicieli starostw celem przygotowania danych. Ten etap udało się wykonać terminowo.

- do końca marca 2012 roku pracownicy starostw powiatowych mieli zgromadzić dane do obliczeń, w tym poprzez kierowanie zapytań do innych jednostek lub instytucji w razie potrzeby. Ten etap udało się wykonać, ale z przekroczeniem założonego terminu i prawie miesiąc w przypadku niektórych powiatów.

- do końca kwietnia 2012 eksperci zewnętrzni mieli zweryfikować otrzymane dane i poprosić o ewentualne uzupełnienia lub wyjaśnienia do otrzymanych materiałów i otrzymać te uzupełnienia. Ten etap rozpoczął się później i niestety spowodował dalsze opóźnienie obliczeń o kolejny miesiąc do końca czerwca 2012.

- do końca maja 2012 eksperci mieli obliczyć i napisać pierwsze wersje swoich części raportu z obliczeń śladu węglowego. Ten etap trwał miesiąc, czyli zgodnie z założonym harmonogramem, ale ze względu na opóźnienia we wcześniejszych etapach raporty od wszystkich ekspertów zewnętrznych zostały zgromadzone dopiero pod koniec czerwca 2012 i skierowane do weryfikacji przez eksperta ds. klimatu.

Dalsze kroki nie wynikały już harmonogramu uzgodnionego podczas spotkania 15.01.2012 roku, ale z prac weryfikujących materiał dostarczony przez ekspertów zewnętrznych. Ekspert ds. klimatu zweryfikował prace ekspertów zewnętrznych tak, że pod koniec lipca 2012 odesłano im uwagi i prośby o uzupełnienie materiałów, co niestety także przedłużyło się ze względu na okres urlopowy. Okazało się także, że materiał dostarczony przez ekspertów został sporządzony przez każdego z nich w wersji zbiorczej tak, jakby miał powstać jeden raport z obliczeń dla wszystkich 5 powiatów łącznie, tymczasem założenia we wniosku projektowym były inne. Mimo iż podczas pierwszych spotkań z ekspertami zewnętrznymi podkreślano konieczność przygotowaniu 5 osobnych raportów oraz sporządzona umowa z ekspertami sugerowała takie rozwiązanie, wydaje się, że zapis umowny był za mało precyzyjnie skonstruowany, stąd wynikłe nieporozumienie. InE wziął konieczność podziału dostarczonego przez ekspertów materiału na siebie, a zadanie to podjął ekspert ds. klimatu. Ponieważ było to zadanie czasochłonne rozdzielone 5 raportów zostało skierowane do weryfikacji przez ekspertów zewnętrznych w połowie września 2012, czyli już z 2,5 miesięcznym opóźnieniem od planowanego terminu zakończenia przygotowania tych raportów. Weryfikacja rozdzielonych raportów trwała kolejny miesiąc i w efekcie dopiero w połowie października poprawione wersje zostały skierowane do weryfikacji już do starostw powiatowych. Weryfikacja ta zakończyła się w listopadzie 2012 roku, ale w jej wyniku część ekspertów musiała odpowiadać na pytania lub uwagi starostw, co udało się przeprowadzić do połowy stycznia 2012 roku. Od tego momentu rozpoczęto korektę i redakcję techniczną 5 raportów z wynikami obliczeń oraz osobnego, szóstego, raportu metodycznego z przeprowadzonych obliczeń. Korektę 5 raportów z wynikami obliczeń i skład graficzny udało się zakończyć do końca marca 2013 roku. Te raporty załączono do sprawozdania w wersji przesłanej do drukarni. Zostaną one przesłane Komisji Europejskiej niezwłocznie po zakończeniu druku (ok. 2 tygodnie).

Korekta raportu metodycznego trwa. Decyzję o osobnej redakcji raportu metodycznego podjęto ze względów praktycznych i oszczędnościowych. Po pierwsze, w wyniku tej decyzji nie istnieje konieczność dublowania treści dotyczącej metodyki obliczenia śladu węglowego w 5 raportach dotyczących wyników, a treść ta nadal zostanie tym powiatom udostępniona. Po drugie, osobny raport metodyczny będzie łatwiejszy do rozpowszechniania, niż raporty z obliczeń dla konkretnych powiatów. Po trzecie, metodyczna treść dostarczona przez ekspertów jest bardzo niejednorodna i wymaga dodatkowych zabiegów redakcyjnych. Raport

metodyczny zostanie wydany już po zatwierdzeniu przez Komisję sprawozdania śródkresowego, ale treść tego raportu jest już dostępna, a wcześniej zostanie rozpowszechniona w formie elektronicznej.

Opóźnienie w przygotowaniu tego wydawnictwa nie ma wpływu na osiągnięcie celów projektu, ponieważ jak wspomniano wyniki zawarte w raporcie będą w miarę terminowo upublicznione i rozpowszechnione, a także główne działania promocyjne w tym zakresie mają być związane z regionalnymi konferencjami klimatycznymi, które dopiero się rozpoczną. Niemniej jednak opóźnienie to jest cenną lekcją, która pokazuje, że trudne będzie dotrzymanie terminu realizacji drugiego raportu tego typu w 2015 roku i że przygotowania do jego realizacji będą wymagały znacznego usprawnienia. Zostaną też wprowadzone odpowiednie korekty w umowie z ekspertami zewnętrznymi, które pozwolą na sprawniejsze przygotowanie 5 osobnych opracowań w kolejnej turze obliczeń w 2015 roku.

Osiągnięcie rezultatów tego działania będzie możliwe dopiero w późniejszym okresie realizacji projektu.

5.1.19. E4. Monitoring mediów

Działanie rozpoczęto w grudniu 2010 roku i trwa.

Jak wynika z harmonogramu projektu monitoring ten miał być prowadzony od początku projektu, od września 2010. W wyniku prowadzonego rozpoznania rynku dopiero po koniec grudnia 2010 roku wyłoniona została firma, która dla potrzeb projektu prowadzi monitoring mediów. Opóźnienie w wyłonieniu firmy prowadzącej tego typu usługi związane było z faktem, iż przed wyłonieniem wykonawcy zespół projektu chciał skonsultować kwestie prawne z tym związane z kancelarią prawniczą. Jako, że umowę z kancelarią podpisano dopiero w ostatnich dniach października 2010 rozpoczęcie rozpoznania rynku zaczęło się dopiero w listopadzie i trwało do początku grudnia 2010. Jednak późne wyłonienie usługodawcy monitoringu mediów nie wpłynęło na realizację tego działania, gdyż zakontraktowana firma udostępniła archiwa monitorowanych mediów wstecz do września 2010 roku i przeanalizowała ich zawartość pod kątem występowania w nich interesujących zespół projektu haseł. Zakontraktowana usługa obejmuje monitoring ogólnie określonych czterech haseł: „zmiany klimatu”, „ochrona klimatu”, „instytut na rzecz ekorozwoju” oraz „dobry klimat dla powiatów”. Usługa będzie trwała przez dwa lata, a więc po tym okresie nastąpi konieczność ponownego rozpoznania rynku i ewentualnie zakontraktowanie nowego wykonawcy usług.

Dotychczas w tym działaniu zidentyfikowano 247 doniesień medialnych na temat projektu, z których ok. 60 miało miejsce w prasie. A zatem wskaźnik produktu dla tego działania został już osiągnięty. Do sprawozdania załączono kopie najważniejszych doniesień prasowych o debatach klimatycznych [załącznik nr 8]. Na razie nie jest możliwe określenie wartości wskaźnika rezultatu dla tego działania, gdyż będzie to możliwe dopiero po ok. 1,5 roku od jego rozpoczęcia. Do sprawozdania załączono także tabele D (output indicators) przedstawiające osiągnięcia projektu [załącznik nr 11].

F. Promocja projektu i jego rezultatów

5.1.20. F1. Strona internetowa projektu

Działanie rozpoczęto we wrześniu 2010 roku i trwa.

Strona internetowa projektu została utworzona na początku października 2010 roku, po rozstrzygnięciu konkursu na logo projektu. Kieruje na nią baner z głównej strony portalu chronmyklimat.pl oraz link z panelu nawigacyjnego strony. Strona internetowa zawiera podstawowe informacje o projekcie oraz zamieszczane są na niej aktualności projektu, w tym informacje prasowe. Na podstronie można się zapisać do prenumeraty biuletynu projektu. Informacja o sponsorach projektu także jest widoczna. Strona projektu w wersji angielskiej

została wprowadzona w czerwcu 2011 roku, po dokonaniu przebudowy informatycznej całego portalu chronmyklimat.pl. Adres strony projektu to www.chronmyklimat.pl/DOKLIP.

W wyniku uwag przekazanych przez monitora projektu, w wyniku weryfikacji raportu wstępnego projektu przez Komisję Europejską oraz uwag przekazanych przez zespół ASTRALÉ podczas wizyt monitorujących wprowadzono pewne usprawnienia w funkcjonowaniu strony internetowej projektu. Najważniejsze zmiany dotyczą:

- wydzielenia osobnej polsko i angielskojęzycznej zakładki na stronie projektu grupującej informacje o głównych rezultatach projektu i prezentującej jego produkty.
- ułatwienia w zlokalizowaniu angielskojęzycznej informacji o projekcie poprzez umieszczenie banera w lewym panelu strony projektu
- umieszczenie informacji o pracownikach projektu i kontakcie do zespołu projektu w lewym panelu strony internetowej

W celu utworzenia podstrony dotyczącej projektu dokonano jedynie niewielkiej modyfikacji struktury portalu chronmyklimat.pl przy współpracy z dotychczasowym usługodawcą obsługującym technicznie portal. Natomiast do działań związanych z dużą przebudową portalu przystąpiono na początku 2011 roku, ze względu na fakt, iż zespół portalu był do grudnia 2011 roku zaangażowany w obsługę konferencji klimatycznej w Cancun i były niewielkie możliwości konsultacji proponowanych rozwiązań. Od stycznia 2011 roku prowadzono rozpoznanie rynku i po zgromadzeniu oferty wybrano w marcu 2011 nowego usługodawcę - Webhat, który miał za zadanie dokonać także przebudowy portalu chronmyklimat.pl. Nowy portal zawiera nową funkcjonalność: forum i możliwość komentowania artykułów, która na podstawie wyników ankiet ewaluacyjnych portalu została jeszcze poprawiona. Łatwiejsza jest także obsługa zaplecza portalu, która pozwala nawet na znaczne modyfikacje treści i paneli nawigacyjnych bez potrzeby ingerencji informatycznej. Natomiast zasadniczo niezmieniona została szata graficzna portalu. Nowa wersja portalu została uruchomiona w czerwcu 2012 roku.

W maju 2012 roku gotowy był już także moduł chronmyklimat.pl poświęcony obsłudze społeczności internetowej LISO. Znajduje się on pod adresem <http://liso.chronmyklimat.pl> i jest dostępny za pomocą banera z głównej strony portalu w jego nowej wersji. Moduł zawiera podstawowe funkcjonalności komunikacyjne: mail, czat, forum wewnętrzne, umożliwia wysyłanie informacji do wszystkich członków społeczności, udostępnianie im plików i innych zasobów. Moduł zawiera formularze do przygotowania raportów z działań LISO. Moduł ten zasadniczo dobrze spisał się podczas prowadzonych pod koniec 2011 roku intensywnych prac LISO i pozwolił na sprawne gromadzenie plików, a także informacji pochodzących z monitoringu pracy prowadzonego przez LISO. Obecnie społeczność internetowa obsługuje 118 kont użytkowników (głównie LISO i MDK), ale dostęp do niej w momencie rozpoczęcia debat klimatycznych został ułatwiony (zredukowano liczbę danych potrzebnych do założenia konta) i informacja o społeczności internetowej jest rozpowszechniana podczas debat i w e-mailach kierowanych do uczestników debat po ich zakończeniu. Planowane jest zatem zwiększenie liczby kont użytkowników w następnym okresie realizacji projektu. Zwiększeniu liczby kont i aktywności osób w społeczności ma sprzyjać rozwój usług świadczonych w społeczności, przede wszystkim e-learningu.

Na stronie partnera projektu zpp.pl została umieszczona zakładka poświęcona informacjom o projekcie DOKLIP. Znajduje się ona pod adresem: [<http://www.zpp.pl/projekt/doklip-dobry-klimat-dla-powiatow>]. Zamieszczane są na niej wybrane aktualności projektu oraz biuletyn. Partner projektu dokonał przebudowy swojego portalu internetowego, ale zachował opisane wyżej funkcjonalności. W ramach przebudowy została strona zpp.pl przygotowana także do wprowadzenia funkcjonalności opisanych we wniosku projektowym, tj. modułu do śledzenia postępów w realizacji PPNR oraz zakładki dotyczącej sieci powiatów.

Do momentu ukończenia sprawozdania przygotowano osiem numerów biuletynu projektu, a dziewiąty jest w przygotowaniu. Pierwszy numer, rozesłany w listopadzie 2011, zawierał wyłącznie artykuły napisane przez członków zespołu projektowego, które dotyczyły wyłącznie zagadnień projektowych, przybliżały adresatom projekt. Drugi numer, rozesłany w marcu 2011, poświęcono zagadnieniom wody i klimatu, w tym celu zamawiając jeden artykuł ekspercki. Kolejne numery składały się już z 1 lub 2 artykułów eksperckich oraz pozostałych materiałów przygotowanych przez zespół projektowy. Najnowszy biuletyn nr 8 stanowi załącznik do raportu. Wszystkie numery rozesłano drogą elektroniczną do wszystkich starostw w Polsce (362 odbiorców) oraz do osób do kontaktu w starostwach uczestniczących w projekcie, a także LISO i MDK. Stopniowo w miarę wydawania kolejnych numerów biuletynu projektu terminy ich przygotowywania nieco opóźniały się w stosunku do założonego planu i w sierpniu 2012 roku opóźnienie to wynosiło już 2 miesiące. Ósmy numer rozesłano na początku marca 2013 roku z półrocznym opóźnieniem. Numer ten załączono do sprawozdania [załącznik nr 10]. Obecnie przygotowany jest dziewiąty numer biuletynu, który będzie poświęcony wynikom debat klimatycznych. Nadrobienie opóźnienia planowane jest w 2013 roku, kiedy to biuletyn prawdopodobnie będzie wydawany z częstotliwością co 2 miesiące i być może skorelowany z terminami regionalnych konferencji klimatycznych.

W wyniku prowadzonych działań projektowych liczba czytelników portalu chronmyklimat.pl wyraźnie wzrosła z ok. 2300 unikalnych użytkowników we wrześniu 2010 do ok. 7000 użytkowników w kwietniu 2011 roku, przy czym w marcu 2011, w momencie prowadzenia intensywnego naboru na LISO liczba unikalnych użytkowników przekroczyła 9700 osób. Nie mniej jednak po przebudowie portalu w czerwcu 2011 liczba użytkowników na pewien czas znacznie spadła nawet do 2603 użytkowników miesięcznie. Do sierpnia 2012 roku liczba użytkowników portalu stopniowo jednak wzrasta, a uruchomienie ankiet ewaluacyjnych na portalu i związane z tym dalsze jego udoskonalanie powinno przyczynić się do dalszego wzrostu liczby użytkowników. W nowej odsłonie portal miał największą poczytność w listopadzie 2011 roku – 7204 unikalnych użytkowników, a w lecie 2012 roku, kiedy zawsze obserwuje się spadek czytelnictwa, liczba użytkowników nie spadła poniżej granicy 3300 użytkowników. Jednak większość (80%) ankietowanych użytkowników portalu wskazuje, że przekazuje informacje o portalu innym osobom. Ankietowani odwiedzają także portal stosunkowo rzadko – większość z nich zaledwie kilka razy w miesiącu. Użytkownicy portalu uważają także jego informacje za zrozumiałe, ciekawe i rzetelne, ale w mniejszym stopniu pełne i zrozumiałe. Rosnąca ilość czytelników i wciąż duży potencjał do poprawy jakości portalu pokazuje, że portal przy wsparciu projektu DOKLIP ma potencjał osiągnięcia założonego rezultatu 20000 wejść miesięcznie.

5.1.21. F2. Tablice informacyjne LIFE+

Działanie rozpoczęto we wrześniu 2010 roku i zakończono w marcu 2011.

W celu wykonania tablic informacyjnych projektu należało najpierw przygotować elementy identyfikacji wizualnej takie, jak np.: logo oraz projekt graficzny tablic. Sprawą zajmowali się ekspert ds. promocji oraz asystent projektu. Zespół projektu wybrał konkursową formę przygotowania logo projektu oraz projektu graficznego tablic w dwóch formach: tablicy naściennej oraz standu. Dodatkowo projekty obejmowały także wykonanie papieru firmowego projektu. Nagrodą w konkursie była suma przewidziana na wykonanie logo i projektu w jego budżecie. Konkurs ogłoszono praktycznie od razu po rozpoczęciu projektu 7 września 2010 poprzez portal chronmyklimat.pl. Prace można było nadsyłać do 21.09.2010 roku. Nadesłano 12 propozycji, z których poprzez głosowanie internetowe w całym zespole projektu oraz podczas spotkania zespołu InE w dniu 27 września wybrano jeden zwycięski projekt. Wyniki konkursu ogłoszono 28.09.2010 na portalu chronmyklimat.pl.

Projekt logo wykorzystano przy tworzeniu strony internetowej projektu. Projekt tablic i standów został następnie wykorzystany do produkcji tablic informacyjnych LIFE+. W Instytucie na rzecz Ekorozwoju tablice zostały wykonane do początku listopada 2011 roku i wtedy też pojawiły się na drzwiach wejściowych do biura fundacji. W Związku Powiatów Polskich wykonanie tablic opóźniło się do lutego 2011 roku, m.in. ze względu na kwestie związane z podpisaniem umowy partnerskiej. W Community Energy Plus tablice zostały wykonane w marcu 2011 roku, także ze względu na późne podpisanie umowy partnerskiej. Opóźnienia te nie spowodowały zagrożenia dla celów projektu. Ogółem wykonano 6 tablic informacyjnych LIFE+, z założonych 6 sztuk. Zadanie zostało zakończone.

5.1.22. F3. Raport „dla laika” – zgodnie z harmonogramem działanie jeszcze nie jest realizowane

5.1.23. F4. Film szkoleniowy.

Działanie rozpoczęto w grudniu 2010 roku i zakończono w czerwcu 2012 roku z około 5 miesięcznym opóźnieniem w stosunku do założonego we wniosku harmonogramu. Przekroczenie terminu wynikało z przedłużenia się montażu filmu, a następnie czynności technicznych związanych z przygotowaniem płyty CD z filmem.

Przygotowania do realizacji filmu rozpoczęto w grudniu 2010 roku, kiedy to odbyło się pierwsze spotkanie robocze w tej sprawie z udziałem ekspertów ds. klimatu, edukacji i promocji oraz koordynatora projektu. Na spotkaniu zdecydowano, że do napisania scenariusza konieczne jest zatrudnienie eksperta zewnętrznego, gdyż żadna z osób obecnych na spotkaniu nie potrafiłaby wyobrazić sobie poszczególnych sekwencji filmu, natomiast każda z tych osób może służyć kompetentną radą nt. tego jakie tematy powinny być w filmie pokazane i jaki nadać filmowi kierunek merytoryczny. Środki na wynagrodzenie eksperta zaplanowano potrącić z zaplanowanego wynagrodzenia ekipy filmowej lub wygospodarować z oszczędności w innych pozycjach budżetu. Na eksperta wybrano Panią Duškę Markowską-Resich, która już wcześniej współpracowała z InE w podobnej sprawie oraz realizowała przy konsultacji z InE inne filmy lub programy telewizyjne. Ekspert zewnętrzny oraz eksperci ds. klimatu oraz edukacji w celu sporządzenia koncepcji filmu i scenariusza odbyli kilka spotkań roboczych oraz zapoznali się m.in. z zasobami filmowymi produkcji wykonanych przy współfinansowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ze środków przeznaczonych na edukację ekologiczną. W wyniku wspólnej pracy na początku kwietnia scenariusz filmu został zarysowany na tyle dokładnie, że można było przystąpić do wyłaniania ekipy realizującej film. Scenariusz został ostatecznie zatwierdzony w momencie podpisania umowy z ekipą filmową.

Ekipa została wybrana zgodnie z przepisami ustawy Prawo Zamówień Publicznych, w wyniku postępowania z wolnej ręki (zebrano trzy konkurencyjne oferty) ze względu na fakt, iż produkcje filmowe przeznaczone do emisji telewizyjnej mogą korzystać z tej formy zamówienia niezależnie od jego wartości. Oferty zebrano do dnia 15.04.2011 roku, po czym wyłoniono wykonawcę oferującego najniższą cenę za oczekiwaną usługę - firmę WORLDMEDIA, z którą przeprowadzone zostały szczegółowe rozmowy nt. warunków umowy. Rozmowy te zakończono 13.07.2011 podpisaniem umowy.

Aby obniżyć koszty przygotowania filmu oraz zagwarantować jeszcze przed podpisaniem umowy z producentem odpowiednią osobę prowadzącą film (narratora i lektora), także koszty zatrudnienia takiej osoby postanowiono wyłączyć z zaplanowanych w budżecie kosztów ekipy filmowej. Na narratora i lektora udało się zatrudnić Krzysztofa Ziemca, popularnego redaktora telewizyjnego (m.in. głównego wydania Wiadomości Telewizji Polskiej), który z wykształcenia oraz zamiłowania zajmuje się także zagadnieniami ochrony środowiska. Umowa pomiędzy InE a Krzysztofem Ziemcem została podpisana 17.05.2011.

W wyniku zawartych umów ekipa filmowa przystąpiła do realizacji scenariusza. Film ze względu na konieczność nagrywania materiału w kilku miejscach Polski był realizowany w kilkudniowych sesjach. Sesje te zostały zorganizowane w sierpniu i październiku 2011 roku. Następnie film był montowany oraz nagrywano z narratorem podkład głosowy w listopadzie i grudniu 2011 roku. Część montażu przeciągnęła się na styczeń 2012 roku, w szczególności w związku z wynikłą z nagranych materiałów koniecznością umieszczenia w filmie grafiki (animacji) objaśniającej wypowiedź.

Spotkanie kolaudacyjne zostało zorganizowane w lutym 2012 roku w siedzibie producenta WORLD MEDIA z udziałem reżyserki, eksperta ds. klimatu, eksperta ds. promocji, eksperta ds. edukacji i koordynatora projektu. W wyniku spotkania wprowadzono niewielkie zmiany zwłaszcza w warstwie narracji oraz napisów.

Dostarczony w Instytucie na rzecz Ekorozwoju pod koniec marca 2012 roku film liczył niewiele ponad 32 minuty, został przekazany w pliku mp4 o wysokiej jakości wizji (HD) i wymagał dodatkowego opracowania w celu nagrania na płyty DVD i dystrybucji. Podjęto także decyzję o przetłumaczeniu warstwy tekstowej filmu na język angielski, ze względu na chęć przekazania filmu partnerowi angielskiemu, Komisji Europejskiej oraz możliwą emisję filmu w kanale telewizyjnym o zasięgu międzynarodowym lub na międzynarodowych festiwalach filmowych. Tłumaczenie tekstu zlecono zewnętrznemu współpracownikowi i zostało ono zrealizowane do końca marca 2012. Nałożenie angielskich napisów na plik z polską wersją filmu oraz przygotowanie techniczne plików do nagrania na płytę DVD przekazano także firmie zewnętrznej i zostało ono zrealizowane do 15.04.2012 tak, aby było możliwe pokazanie angielskojęzycznej wersji filmu podczas I Samorządowej Konferencji Klimatycznej. Przygotowanie graficzne okładki płyty i wytłoczenie 2000 sztuk płyt DVD przekazano także do realizacji firmie zewnętrznej współpracującej przy projekcie z Instytutem w zakresie prac graficznych, co zostało zrealizowane do 5.06.2012 roku. Dzięki współpracy tej firmy wydawniczej przygotowana okładka spójnie nawiązuje grafiką do pozostałych materiałów graficznych projektu (ulotki, plakaty etc.). Poza plikiem z filmem producent filmu przekazał także po zrealizowaniu montażu cały nakręcony podczas realizacji filmu materiał o objętości informacyjnej 8GB i długości ok. 8 godzin. Możliwe, że część tego materiału zostanie wykorzystana przez zespół projektu, jako dodatkowy wkład do e-learningów w społeczności internetowej LISO.

Pierwszym pokazem filmu był pokaz podczas szkolenia dla MDK. Był to pokaz zamknięty dla wybranej grupy osób. Pierwszym publicznym pokazem filmu była premiera, która odbyła się 20.04.2012 roku podczas I Samorządowej Konferencji Klimatycznej projektu. W wyniku zaproszenia na premierę dodatkowych gości: reprezentantów festiwali filmowych lub ekip telewizyjnych film udało się umieścić w programie festiwalu filmowego SLOT, który trwał latem 2012 roku na Lubiążu koło Wrocławia. Film zaproponowano także kilku innym festiwalom filmowym, ale nie był on dalej w ten sposób rozpowszechniany. Póki co rozmowy ze stacjami telewizyjnymi nie przyniosły pozytywnego rezultatu.

Dalsze rozpowszechnianie filmu związane było z prowadzeniem debat klimatycznych, podczas których, zgodnie z założeniami poczynionymi we wniosku projektowym, film był pokazywany oraz udostępniany uczestnikom. Debaty zawierały warsztat, w którym uczestnicy oceniali zawartość filmu. Jak wynika z tej części debat uczestnicy debat silnie zainteresowali się tematem odnawialnych źródeł energii i zaczęli odczuwać potrzebę pogłębienia wiedzy w zakresie praktycznej realizacji przedsięwzięć z tego zakresu. W tym miejscu debaty pojawiały się pytania lub głosy świadczące o niedosyć w filmie informacji dotyczących procedur administracyjnych, sposobów finansowania lub dofinansowania odnawialnych źródeł energii. Czasem wskazywano, że film jest stosunkowo jednostronny, bardziej pozytywny niż negatywny dla odnawialnych źródeł energii.

Film został także udostępniony w internecie w społeczności internetowej LISO dla zalogowanych użytkowników. Bez wiedzy zespołu projektu film został także podzielony na części i udostępniony na kanale internetowym Youtube, jednak bez intencji jego komercyjnego wykorzystania przez osobę go tam umieszczającą i z podaniem pełnych prawdziwych danych o autorstwie i własności filmu. Instytut nie będzie domagał się zdjęcia tych plików z kanału Youtube, ponieważ w istocie takie udostępnienie filmu stanowi darmową formę jego promocji.

5.1.24. F5. Wydawnictwa projektu

Działanie rozpoczęto w lutym 2011 i trwa.

Ulotki projektu

Pierwsze spotkanie robocze w sprawie wydawnictw projektu odbyło się 15.03.2011 roku z udziałem całego zespołu projektowego z InE. Spotkanie dotyczyło ulotek projektu i podziału zadań związanego z przygotowaniem tekstów do ulotek. Podczas spotkania ustalono, że teksty ulotek przygotowane zostaną przez troje członków zespołu: ekspertów ds. klimatu (odpowiedzialny za 3 ulotki: globalne ocieplenie a działalność człowieka, efektywność energetyczna a zmiany klimatu, energetyka rozproszona a zmiany klimatu) i edukacji (odpowiedzialny za 2 ulotki: miejsca pracy z zmiany klimatu, obszary wiejskie a zmiany klimatu) oraz koordynatora projektu (odpowiedzialny za tekst 1 ulotki: transport a zmiany klimatu). Teksty miały być przygotowane do końca kwietnia 2011 roku, ale działanie to nieznacznie się przedłużyło do 15.05.2011 (opóźnienie dotyczyło tekstu dwóch ulotek). Po tym terminie przeprowadzono także korektę redakcyjną tekstów. Ekspert ds. promocji zajął się graficzną stroną realizacji tego wydawnictwa, m.in. wyborem podwykonawcy w zakresie projektu graficznego oraz druku ulotek. Ulotki zostały przygotowane pod względem graficznym do końca czerwca 2011 roku. Do ulotek został wyprodukowany także specjalny stand, który został wraz z ulotkami przesłany do starostw powiatowych uczestniczących w projekcie celem ich udostępnienia. W załączniku do raportu znajdują się zdjęcia pokazujące przykłady promocji ulotek projektu za pomocą standów w poszczególnych starostwach powiatowych uczestniczących w projekcie. Standy i ulotki były wykorzystywane także podczas I Samorządowej Konferencji Klimatycznej, a obecnie są wykorzystywane podczas debat klimatycznych. Ponieważ pierwszy wydrukowany nakład ulotek został już wyczerpany na wiosnę 2012 roku koordynator projektu i ekspert ds. promocji wprowadzili niewielkie modyfikacje tekstu ulotek, mające na celu ich aktualizację. Po ich akceptacji przez autorów ulotek przygotowano do końca czerwca 2012 roku dodruk kolejnej partii 30000 ulotek.

Plakaty projektu

Oprócz ulotek przygotowano także plakaty projektu w ilości 3000 sztuk do połowy lipca 2011 roku. Plakaty przygotowała ta sama firma wydawnicza, która przygotowywała ulotki. Plakaty utrzymano w konwencji graficznej ulotek uzyskując spójną identyfikację tych materiałów promocyjnych z projektem. Plakaty zawierają specjalne puste miejsce, na którym można napisać ręcznie dowolną informację na temat projektu. Plakaty dotychczas zostały wykorzystane podczas naboru MDK, kiedy to część z nich wysłano do wybranych uczelni wyższych w Polsce wraz z informacją o naborze kandydatów na MDK. Plakaty były rozsyłane do powiatów wraz z informacją zachęcającą do uczestnictwa w debacie klimatycznej oraz służyły także do sporządzania tablic kierujących uczestników debaty do odpowiednich pomieszczeń w budynkach, w których debaty miały miejsce.

Płyta CD z filmem szkoleniowym

Z opóźnieniem w stosunku do planowanego harmonogramu przygotowano wydawnictwo – płytę CD z filmem szkoleniowym. Przyczyny opóźnienia w części leżą po stronie związanej z montażem filmu, ale w większym stopniu są związane z przygotowaniem technicznym samego wydawnictwa. Szczegółowo opisano przyczyny opóźnienia w punkcie 4.1.23 raportu.

Pierwszy raport o stanie przygotowań lokalnych do zmian klimatu

Niestety z dużym opóźnieniem przygotowano wydawnictwo Raport o stanie przygotowań lokalnych do zmian klimatu. Opóźnienie w przygotowaniu raportu leży w części po stronie merytorycznej – opóźnieniu w dostarczeniu materiału koniecznego do opracowania raportu, a następnie tekstu raportu, które nie mogły zostać przygotowane przed 28.02.2012 roku ze względu na opóźnienie w pracach LISO. Następnie przedłużyło się także przygotowanie i redakcja samego tekstu raportu, głównie ze względu na niespodziewane przez zespół projektowy znacznie zwiększenie objętości wydawnictwa w stosunku do założeń, z ok. 40 stron do ponad 100 stron. Część tekstowa raportu dotycząca analizy wywiadów przygotowana przez specjalistę socjologa była gotowa już w marcu 2012 roku, a część dotycząca analizy raportów LISO przygotowana przez koordynatora projektu w maju 2012, także po dokonaniu poprawek i złożeniu obydwu tekstów w jednym pliku pierwotny tekst raportu był gotowy do redakcji technicznej już w czerwcu 2012 roku. Jednakże wewnątrz zespołu projektowego ze strony ekspertów ds. klimatu i edukacji powstały wątpliwości co do wartości merytorycznej części raportu i w wyniku toczących się rozmów i uzgodnionej konieczności przygotowania dodatkowego komentarza przez eksperta ds. edukacji (choć planowano komentarz eksperta zewnętrznego, ale taki ekspert nie był gotowy przygotować komentarza wystarczająco szybko) redakcja techniczna została wykonana dopiero w sierpniu 2012 roku, a dopiero we wrześniu 2012 roku rozpoczęła się redakcja graficzna. W połowie listopada 2012 wydawnictwo skierowano do drukarni. Do obecnego sprawozdania załączamy wydrukowany egzemplarz raportu. Mimo opóźnienia w przygotowaniu technicznym raportu jego wersja z sierpnia 2012 roku w pełni zaakceptowana merytorycznie przez zespół projektu jest wykorzystywana jako materiał wstępny do debat i rozsyłana e-mailem do uczestników debat. Wersja drukowana w części przekazana została uczestnikom debat, a obecnie przekazywana jest sukcesywnie na ręce starostów i władz gminnych drogą pocztową. Opóźnienie w przygotowaniu tego wydawnictwa nie ma wpływu na osiągnięcie celów projektu, ponieważ jak wspomniano wyniki zawarte w raporcie są już wykorzystywane i upubliczniane. Niemniej jednak opóźnienie to jest cenną lekcją, która pokazuje, że trudne będzie dotrzymanie terminu realizacji drugiego raportu tego typu w 2015 roku i że przygotowania do jego realizacji będą wymagały znacznego usprawnienia. Wydrukowany egzemplarz raportu został załączony do sprawozdania [\[załącznik nr 12\]](#).

Raporty z obliczeń śladu węglowego

Obecnie nie jest także gotowa wersja wydawnicza raportów z obliczeń śladu węglowego. Tym razem powodem opóźnienia są głównie prowadzone wciąż czynności merytoryczne związane z przygotowaniem raportu, a w praktyce 5 raportów dla każdego z 5 powiatów i dodatkowego raportu metodycznego, czyli łącznie 6 wydawnictw. Główne czynności związane z przygotowaniem raportów oraz ich główne teksty zostały dostarczone przez ekspertów zewnętrznych zasadniczo bez dużego odstępstwa od terminów przedstawionych w punkcie 4.1.18 raportu. Nie mniej jednak wersje te nie nadawały się jeszcze do redakcji technicznej. Weryfikacja dostarczonego materiału przez eksperta ds. klimatu spowodowała najpierw skierowanie tych materiałów do poprawienia ze względu na pewne braki w stosunku do zawartych umów z ekspertami zewnętrznymi. W trakcie dokonywania tych poprawek okazało się, że istnieje konieczność podziału dostarczonych przez ekspertów zewnętrznych materiałów na 5 osobnych raportów dla każdego powiatu i jednego osobnego raportu

merytorycznego, ponieważ w jednolitej wersji przedstawionej przez ekspertów raport byłby dla władz tych powiatów mało zrozumiały i użyteczny. Podział ten, wykonywany przez eksperta ds. klimatu był bardzo czasochłonny i został wykonany dopiero do września 2012 roku, a następnie jeszcze raz zweryfikowany przez ekspertów zewnętrznych do końca września 2012. Wtedy też jeszcze skierowano otrzymane projekty wydawnictw do weryfikacji przez odpowiednie starostwa powiatowe, które zgłosiły uwagi do końca listopada 2012. Następnie jeszcze raz do połowy stycznia 2013 dokonywali poprawek eksperci. Druga połowa stycznia i luty 2013 poświęcona była na korektę redakcyjną, a następnie wykonywano skład graficzny. Pod koniec marca wydawnictwa te zostały wydrukowane z 9 miesięcznym opóźnieniem.

Niemniej jednak wyniki obliczeń były już dostępne i były wykorzystywane podczas debat klimatycznych. Opóźnienie w przygotowaniu tego wydawnictwa nie ma wpływu na osiągnięcie celów projektu, ponieważ jak wspomniano wyniki zawarte w raporcie będą w miarę terminowo upublicznione i rozpowszechnione, a także główne działania promocyjne w tym zakresie mają być związane z regionalnymi konferencjami klimatycznymi, które rozpoczną się dopiero w czerwcu 2013 roku, a wydawnictwa są już gotowe. Niemniej jednak opóźnienie to jest cenną lekcją, która pokazuje, że trudne będzie dotrzymanie terminu realizacji drugiego raportu tego typu w 2015 roku i że przygotowania do jego realizacji będą wymagały znacznego usprawnienia.

5.1.25. F6. Publiczna kampania informacyjna

Działanie rozpoczęto we wrześniu 2010 (przed terminem) i trwa.

Publiczna kampania informacyjna nt. projektu zgodnie z harmonogramem miała się rozpocząć dopiero w IV kwartale 2011 roku. Jednakże ze względu na rozpoczęcie istotnych działań o charakterze ogólnopolskim, np.: rekrutacji powiatów oraz LISO, już od pierwszych miesięcy realizacji projektu, także kampania informacyjna rozpoczęła się od początku projektu. Do działań zrealizowanych w ramach publicznej kampanii informacyjnej zalicza się rozpowszechnienie następujących informacji wśród przedstawicieli mediów przygotowanych przez eksperta ds. promocji:

1. Ogłoszenie konkursu na logo i tablicę informacyjną projektu poprzez portal chronmyklimat.pl oraz za pomocą informacji prasowych 7.09.2010.
2. Pierwszą oficjalną informację prasową o rozpoczęciu projektu, którą rozpoczęto rozpowszechniać w prasie 27.09.2010 roku (także umieszczoną na portalu chronmyklimat.pl). Tytuł informacji: Dobry klimat dla powiatów szansą na klimatyczne oszczędności!
3. Informację prasową o projekcie powiązaną z trwającą samorządową kampanią wyborczą, zredagowaną na zasadzie zachęcania wyborców do poruszania tematów związanych z ochroną klimatu i efektywnością energetyczną w okresie przedwyborczym z kandydatami na samorządowców z 15.11.2011 roku. Tę informację zdecydowano się rozpowszechniać korzystając z usługi agencji prasowej PAP. Tytuł informacji: Energetyka w samorządowej kampanii wyborczej?
4. Regionalne informacje prasowe kierowane w okresie od 10 do 22.12.2010 roku oraz od 3 do 10.01.2011 roku do mediów regionalnych i lokalnych informujące o powiatach, które w momencie wysyłania informacji przystąpiły do projektu za pomocą deklaracji. Tytuł informacji: Powiaty dbają o dobry klimat.
5. Informacja prasowa informująca o możliwościach powiatów w zakresie realizowania działań na rzecz ochrony klimatu i pokazująca wybrane dobre praktyki w tym zakresie, rozsyłana do mediów po 14.01.2011 roku. Tytuł informacji: Jak powiaty mogą chronić klimat?

6. Informacja prasowa nt. dobrego przykładu w ochronie klimatu jaki daje brytyjski region Kornwalii, z którego pochodzi partner projektu CEP. Informację rozsyłano do mediów po 16.01.2011. W informacji podano do wiadomości publicznej, że w projekcie przewidziano wyjazd studyjny do Kornwalii, to na etapie rekrutacji powiatów wzbudziło ich dodatkowe zainteresowanie. Tytuł informacji: Kornwalia - angielski "powiat" z odsieczą dla klimatu.
7. Działania promocyjne: ogłoszenia prasowe i internetowe związane z rekrutacją LISO, opisane w punkcie 5.1.9 sprawozdania. Działania te prowadzono w marcu i kwietniu 2011 roku.
8. Opublikowanie 14.04.2011 pełnego tekstu wywiadu z Ianem Smithem, dyrektorem zarządzającym partnera projektu Community Energy Plus nt. kornwalijskich działań w zakresie ochrony klimatu. Tekst wywiadu był także rozpowszechniany za pomocą newslettera portalu chronmyklimat.pl (jest to inny newsletter, niż newsletter projektu), który dociera także do wielu dziennikarzy.
9. Opublikowanie 25.05.2011 informacji prasowej „Dobry klimat dla powiatów nabiera tempa” z podaniem aktualnej ilości powiatów, które przystąpiły do projektu.
10. Opublikowanie 4.07.2011 informacji „LISO na start!” o przystąpieniu do przeprowadzania wywiadów i sporządzania raportów o stanie przygotowań powiatów do zmian klimatu przez sieć LISO.
11. Ponowienie informacji prasowej dotyczącej wywiadów prowadzonych przez LISO 1.09.2011 pt. „LISO już w akcji”.
12. Opublikowanie informacji „Porozmawiajmy o klimacie” 2.11.2012 promującej trwający nabór na Moderatorów Debat Klimatycznych.
13. Opublikowanie 14.11.2012 informacji dotyczącej ogłoszenia wyników naboru powiatów i rozpoczęcia obliczeń śladu węglowego dla 5 powiatów pt. „5 powiatów pozna swój ślad węglowy”.
14. Opublikowanie informacji „Klimatyczna inicjatywa polskich powiatów” mającej na celów głównie promocję Deklaracji „Dobry klimat dla powiatów”. Była to pierwsza informacja prasowa, która została rozpowszechniona przez serwis samorządowy PAP na mocy zawartej w serwisie umowy promocyjnej. Kolejne informacje były już rozpowszechniane przez serwis PAP na mocy tej umowy, chyba, że były to informacje sporządzone jedynie dla potrzeb portalu chronmyklimat.pl.
15. Opublikowanie dwóch informacji powiązanych z I Samorządową Konferencją Klimatyczną w dniach 20.03 i 4.04.2012. W związku z konferencją została także zorganizowane spotkanie z prasą w dniu konferencji przed godziną jej rozpoczęcia o czy napisano szerzej w punkcie 4.1.14 raportu. Przed konferencją przygotowano także informację prasową po angielsku przesłaną do służb informacyjnych LIFE+.
16. Opublikowanie informacji prasowej opartej na materiałach dostarczonych przez Anthony Weighta po I Samorządowej Konferencji Klimatycznej w dniu 25.05.2012.
17. Opublikowanie informacji o prowadzonych obliczeniach śladu węglowego „Obliczenia śladu węglowego – pomocne narzędzie do tworzenia strategii rozwoju” w dniu 3.07.2012.
18. Opublikowanie zaproszenia na debaty klimatyczne „Zapraszamy na debaty klimatyczne” w dniu 24.09.2012
19. Opublikowanie informacji o objęciu debat klimatycznych patronatem ministerstwa środowiska „Ministerstwo Środowiska widzi potencjał w powiatowych debatach klimatycznych” w dniu 3.10.2012.
20. Opublikowanie na stronie internetowej projektu i chronmyklimat.pl serii informacji o kulisach debat klimatycznych w październiku i listopadzie 2012 roku.

21. Opublikowanie na stronie zpp.pl i w dzienniku Związku Powiatów Polskich serii informacji – reportaży z wybranych debat klimatycznych projektu od listopada 2012 do lutego 2013.
22. Opublikowanie informacji o trwających debatach klimatycznych „W powiatach trwają debaty klimatyczne”, jako przypomnienie i wydarzeniu po okresie przerwy Bożonarodzeniowej 8.01.2013.
23. Opublikowanie informacji o zakończeniu debat „CZAS NA WNIOSKI. Jak powiaty chcą chronić klimat” w serwisie PAP, w dniu 12.03.2013.

Łącznie rozpowszechniono 19 informacji prasowych, w tym 9 jako informacje prasowe zamieszczone w serwisie samorządowym PAP, w stosunku do planowanych 30 sztuk.

Poza informacjami prasowymi przygotowano także materiał promocyjny dotyczący projektu do numeru czasopisma „Środowisko” rozpowszechnianego z okazji targów ekologicznych POLEKO w Poznaniu w listopadzie 2011 roku.

Ponadto w ramach kampanii promocyjnej projekt DOKLIP był prezentowany publicznie w następujących miejscach:

1. Podczas spotkania informacyjnego LIFE+ zorganizowanego przez Komisję Europejską w Warszawie dnia 10.03.2010 – koordynator projektu
2. Podczas zebrania zespołu projektowego programu KLIMAT IMGW w Warszawie 15.03.2011 roku – koordynator projektu
3. Podczas Zgromadzenia Ogólnego Związku Powiatów Polskich w dniach 24-25.03.2011 – przemówienie eksperta ds. klimatu oraz stoisko projektu
4. Podczas Dnia Informacyjnego LIFE+ zorganizowanego przez współfinansującego projektu NFOŚiGW w Warszawie 5.04.2011 roku – koordynator projektu
5. Na zaproszenie starosty gliwickiego podczas posiedzenia zarządu Powiatu Gliwickiego z gościnnym udziałem wójtów gmin należących do powiatu w dniu 6.04.2011 roku – koordynator projektu. Prezentacja była związana z podróżą służbową.
6. Podczas konferencji naukowo-technicznej „IV konferencja transportu drogowego” w Legnicy 26.05.2011 roku, współorganizowanej przez Powiat Legnicki – koordynator projektu. Prezentacja była związana z podróżą służbową.
7. Podczas konferencji prezentującej wyniki projektu KLIMAT w Warszawie 13-14.12.2011 roku – ekspert ds. promocji
8. Podczas konferencji naukowo-technicznej „IV konferencja transportu drogowego” w Legnicy 31.05.2012 roku, współorganizowanej przez Powiat Legnicki – koordynator projektu. Prezentacja była związana z podróżą służbową.
9. Podczas debaty międzyszkolnej w Działdowie 13.04.2012 – koordynator projektu. Prezentacja była związana z podróżą służbową.
10. Podczas dnia informacyjnego LIFE+ w Warszawie 10.05.2012 roku – koordynator projektu.
11. Podczas Forum Ekoenergetycznego w Polkowicach 21.09.2012 roku – koordynator projektu. Prezentacja była związana z podróżą służbową.

Łącznie wygłoszono 11 prezentacji nt. projektu. Brakuje jeszcze 4 prezentacji w stosunku do założonej liczby 15 prezentacji.

5.2. Envisaged progress until next report.

Działania		2010			2011			2012			2013			2014			2015		
Ogółem projekt	Wnioskowane	PS			IR					MR				PR					PE, FR
	Rzeczywiste	PS			IR					PR	MR								
A1	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
A2	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
A3	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
A4	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
A5	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
B1	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
B2	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
B3	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
C1	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
C2	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
C3	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
C4	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
C5	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
C6	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
C7	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
E1	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
E2	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
E3	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
E4	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
F1	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
F2	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
F3	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
F4	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
F5	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		
F6	Wnioskowane																		
	Rzeczywiste																		

Legenda do wierszy dotyczących rzeczywistego wykonania działań:

- Wykonanie działań
- Przewidywane dalsze wykonywanie działań
- Opóźnienia nadrobione

Legenda do pozostałych oznaczeń w tabeli:

PS – Project Start, data rozpoczęcia projektu

IR – Inception Report, sprawozdanie początkowe

MR – Mid-term Report, sprawozdanie śródkresowe

PR – Progress Report, sprawozdanie zwykłe

FR – Final Report, sprawozdanie końcowe
PE – Project End, zakończenie projektu

5.3 Impact

Information and Communication:

Bazując na dotychczasowych wydarzeniach projektu i ich rezultatach stwierdzamy, że wpływ projektu na grupę docelową jest zasadniczo zgodny z oczekiwaniami. Dużym zaskoczeniem dla zespołu projektowego był przede wszystkim duży pozytywny odzew starostw powiatowych na nabór powiatów do projektu. Także sieć LISO składa się nie tylko z dotychczasowo zajmujących się ekologią działaczy, ale także z osób, które dopiero w trakcie projektu rozpoczęły szerszą działalność ekologiczną, w tym na rzecz klimatu. Lokalna aktywność na rzecz ochrony klimatu dzięki takiemu odzewowi starostw powiatowych i takim uczestnikom sieci LISO rozszerza się. Odnotowujemy także zainteresowanie projektem ze strony mediów, w szczególności mediów branżowych skierowanych do samorządów, choć nie jest to zainteresowanie stałe. Zainteresowanie to przekłada się na dodatkowe artykuły o projekcie w mediach zwiększające zakres jego dotarcia do odbiorców. Obecnie starostwa powiatowe aktywnie podpisują deklarację „Dobry klimat dla powiatów”.

Niestety mimo chęci różnych instytucji w powiatach projektu do aktywniejszej działalności na rzecz ochrony klimatu, wiele z nich wciąż wstrzymuje się z aktywną działalnością w tym zakresie z kilku względów wynikających z otoczenia polityki lokalnej:

- obniżenia dynamiki gospodarki i wprowadzanej przez rząd restrykcyjnej polityki finansowej mającej negatywny wpływ na dostępność i swobodę wydatkowania środków przez samorządy lokalne;

- negatywnej postawy Polski w dotychczasowych unijnych rokowania dotyczących polityki klimatycznej Unii Europejskiej oraz dużej liczby pojawiających się w mediach opinii negujących zmiany klimatu i negatywnych wobec polityki klimatycznej za sprawą silnej roli biznesu opartego na wydobywaniu węgla w gospodarce Polski;

- biernej postawy rządu w zakresie regulacji rynku energii w obszarze wsparcia OZE – w powiatach widoczne jest oczekiwanie na wprowadzenie specjalnej ustawy o OZE;

Jeśli chodzi o wpływ projektu na problem środowiskowy, czyli emisję gazów cieplarnianych w Polsce, to w tym zakresie większych efektów należy się spodziewać po wykonaniu dalszych działań projektu, tj. debat lokalnych w powiatach oraz konferencji regionalnych, a także pilotażowego programu niskowęglowego rozwoju. Dotychczasowe działania służyły głównie przygotowaniu gruntu pod te zasadnicze działania.

Indirect impacts:

W punkcie 5.1.9 wniosku zasygnalizowano pewne osobiste osiągnięcia LISO, które prawdopodobnie nie były możliwe bez ich uczestnictwa w projekcie. Podobne osiągnięcia mają niektórzy MDK. Dotychczas nie są nam znane inne efekty pośrednie.

5.4 Outside LIFE+

Projekt DOKLIP nawiązał współpracę z projektami: KLIMAT IMGW, ISWORD IBS, COM2COM KAPE, ponieważ uzupełnia się z tymi projektami pod względem możliwości upowszechnienia ich wyników wśród grupy docelowej. Wszystkie te projekty działają na rzecz upowszechnienia wiedzy o zmianach klimatu i instrumentów umożliwiających aktywną ochronę klimatu.

W ramach projektu debatami klimatycznymi zainteresował się minister środowiska i objął je patronatem. Dzięki temu było możliwe spotkanie z ministrem po zakończeniu debat i przekazanie ich wyników, co może wpłynąć na dalszą politykę polskiego ministerstwa środowiska w zakresie ochrony klimatu.

6. Financial review by actions.

Action number and name	Foreseen costs	Spent so far	Remaining	Projected final cost
A1 Zarządzanie projektem	346 482	88 647,88	257 834,12	346 482
A2 Monitoring postępu projektu	42 774	18 400,00	24 374,00	42 774
A3 External audit	19 910	0	0	19 910
A4 After LIFE Communication Plan	0	0	0	0,00
A5 Rada Projektu	18 763	10 333,38	8 429,62	18 763,00
B1 Przygotowanie badań sondażowych	12 304	12 054,00	250,00	12 304,00
B2 Nabór LISO	14 408	17 408,00	-3 000,00	17 408,00
B3 Nabór MDK	18 358	18 358,00	0	18 358,00
C1 Zawiązanie sieci LISO	40 238	41 438,00	- 1 200,00	41 438,00
C2 Utworzenie zespołów MDK	24 737	24 737,00	0	24 737,00
C3 Powiatowy Pakiet Klimatyczny	27 969	15 700,00	12 269,00	27 969,00
C4 Aktywizacja liderów lokalnych w powiatach	219 404	80 024,48	141 510,26	219 404,00
C5 Wyjazd studyjny do Wlk. Brytanii	40 000	0	40 000,00	40 000,00
C6 Deklaracja i Sieć "Dobry klimat dla Powiatów"	141 871	29 706,52	112 164,48	141 871,00
C7 Pilotażowy Program Niskowęglowego Rozwoju	105 733	0	0	105 733,00
E1 Działania monitoringowe LISO	172 878	73 100,60	99 777,40	172 878,00
E2 Ankiety ewaluacyjne	13 947	4 263,80	9 683,20	13 947,00
E3 Ocena śladu węglowego	100 667	47 970,78	52 696,22	100 667,00
E4 Monitoring mediów	20 443	9 984,63	10 458,37	20 443,00
F1 Strona internetowa projektu	63 452	18 913,6	44 538,40	63 452,00
F2 Tablice informacyjne projektu	1 987	1 882,00	105,00	1 987,00
F3 Raport „dla laika”	970	0	0	970,00
F4 Film szkoleniowy	55 372	51 172,00	4 200,00	51 172,00
F5 Wydawnictwa projektu	116 913	46 910,90	70 002,10	116 913,00
F6 Publiczna kampania informacyjna	65 815	27 635,30	38 179,70	65 114,00
TOTAL	1 685 394	638 640,82	880 141,17	1 685 394,00

6.2 Auditor data

Firma audytorska nie została jeszcze wybrana, ponieważ audyt dokumentacji finansowej nie był jeszcze wymagany, ale planujemy rozpoczęcie procedury wyboru w 2013 roku. Wybór audytora powinien zapewnić, że część dokumentacji projektowej będzie sprawdzona z wyprzedzeniem w stosunku do momentu zakończenia projektu, aby audyt końcowy został zakończony sprawnie i szybko.

7. Annexes

UWAGA! Do raportu załączono tylko te produkty lub dokumenty świadczące o wykonywaniu działań projektu, które nie zostały załączone do raportu okresowego przedłożonego 10 grudnia 2012 roku.

7.1. Deliverables

1. Notatki ze spotkań projektu od 09.2012 do 03.2013 wraz z listami obecności.
2. Notatka ze spotkania Rady Projektu 20.12.2012 oraz lista uczestników.
3. Tablica statystyki uczestnictwa w debatach klimatycznych.
4. Płyta CD z materiałami dla uczestników debat.
5. Przykładowa teczka z materiałami do debat klimatycznych.
6. Tablica podsumowująca udział zespołów MDK, ekspertów projektu i LISO w debatach.
7. Wybrane raporty z debat klimatycznych (pozostałe na CD).
8. Kopie przykładowych artykułów prasowych nt. debat klimatycznych
9. Biuletyny wewnętrzne projektu nr 15-18.
10. Biuletyn projektu nr 8.
11. Wypełniona tabela D wniosku (output indicators) na dzień 31.03.2013
12. Raport o stanie przygotowań lokalnych do zmian klimatu.

7.2. Maps, drawings, technical designs, technical memos etc. as appropriate (on CD).

- a. Załączniki od 1 do 11 w wersji elektronicznej.
- b. Raporty śladu węglowego dla 5 powiatów (wersja przesłana do drukarni).
- c. Wstępne wnioski z realizacji debat klimatycznych przedstawione ministrowi środowiska.
- d. Raporty z debat klimatycznych (zestaw 84 gotowych raportów).
- e. Listy uczestników debat klimatycznych (skany).